

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva cesta 16, Telefon 72

Izhaja vsak petek.

Naročnina: Četrtnetno Dln 7-50, polletno Dln 15-
celoletno Dln 30-.

VESEL BOŽIČ

vsem prijateljem in prijateljicam „Domovine“!

Božični prazniki v volilni borbi

Letošnji božič nas je zatekel v prvih početkih volilne borbe, ki vedno bolj zavzema oblike, ki kvarijo pravo božično razpoloženje. «Mir ljudem na zemlji...». Ta izrek letos, žal, največ po zaslugi onega časopisja, ki si baš najbolj lasti zaščitništvo cerkve in vere, ne bo prišel do resničnega uveljavljanja.

«Mir ljudem na zemlji...» Tudi volilna borba bi bila lahko mirna in dostojna, kakor je v mnogih kulturnih državah. Pri nas dostojnosti in stvarnosti klerikalno časopisje ne mara, kar je pač razumljivo, ker v stvarni in dostojni borbi klerikalna stranka propade.

Klerikalno časopisje odpira volilno borbo s sirovimi izpadi na svoje politične nasprotnike, z lažmi in z brezvestnim pretvarjanjem dejstev. Klerikalna politika je izza lanskih skupščinskih volitev doživljala poraz za porazom. Obljube, ki so jih iztresali pred lanskimi volitvami, se niso izpolnile. Se celo nasprotno se je zgodilo in ljudstvu so se pričele odpirati oči. Zato napenja klerikalstvo Slovenije vse sile, da zabriše in prekriži svoje polome in pogoške, računajoč s tem, da je naše ljudstvo nerazsodno in da mu bo zato lahko znova natrosilo peska v oči.

Ne dajmo se ujeti na ta lim in ne dopustimo, da nas bodo drugi narodi smatrali za klavno živino, ki se dá brez protesta vleči v klavnico. Mislite z lastno glavo! Ako boste storili to, boste gotovo vrgli kroglice v skrinjico Samostojne demokratske stranke, odnosno Narodnega bloka, ki hoče, da pride enkrat do iztreznjenja in do resnega dela. Blagostanje našega ljudstva in naše države je v treznem in premišljenem delovanju predvsem na gospodarskem polju.

Naša demokratska stranka se od svojega prvega početka drži enih in istih načel: Bratstvo, Enakost in Svoboda za vse sloje in vsa plemena v državi. Tega načela ne bomo nikdar pustili. Poštenemu in pravičnemu človeku je jasno, da vlada v državi pravica le, kadar ima o vsi državljan pred državo enake pravice in enake dolžnosti.

Zato gredo tudi vsa stremjenja vlade Narodnega bloka za tem, da se izenačijo vsi različni pokrajinski zakoni; kajti mogoče je kakšen zakon v kakšni pokrajini milejši, v drugi ostrejši, kar ima za posledico, da milejši zakon v dotični pokrajini daje nekake predprave do ičnemu ljudstvu. Izenačenje zakonov ni lahka stvar, zato tudi počasi napreduje.

Prvo in glavno je, da se čimprej izenačijo davki. Ob lanskih volitvah so klerikalci mnogo kričali za izenačenje, a ko so bili izvoljeni, niso v tej zadevi storili ničesar. Ko so stopili pred meseci v vlado tudi zastopniki naše Samostojne demokratske stranke, se je šele začelo resno delo okrog izenačenja davkov, ali je žal trajalo le kratek čas, ker je morala ta vlada odstopiti in prepustiti krmilo države davidovičevsko-radičevsko-klerikalni vladi. Klerikalci so prišli tako do izpolnitve svojih vročih želj, dosegli so moč, ki je višje ne morejo, toda ničesar resnega niso napravili. Delo na svojem četrtnetnem vladanju. Delo na izenačenju davkov je za njihovega vladovanja zaspalo, o avtonomiji niso niti bleknili, naše fante vojake so pustili v Macedoniji, pač pa so davke navijali in preganali napredno uradništvo in učiteljstvo, uvažali nasilje ter v svojem časopisju grozili vsem, ki niso z njimi plesali. Mi vsi vemo, da je bilo tako, in le hvala Bogu, da so tigre in njihove prijatelje pognali s krmila.

Sedaj imamo volilno vlado Narodnega bloka. Nova vlada, ki kot volilna brez narodne skupščine ne more donesti zakonov, je vendar predvsem delo za izenačenje zakonov takoj vzela resno v roke, in sicer največ na neumorno prizadevanje slovenskega ministra dr. Žerjave, ki ne pozablja, da je njegova dolžnost čuvati ljudske koristi in delovati zanje.

Ni delo za državo v hujskanju in netenju strasti, v agitiranju za republiko ter avtonomijo in v praznih obljubah. Ne more priti blagostanje ne od avtonomije ne federacije in še manj od razkosanja države v male ko-

made, temveč od treznega in premišljenega dela na gospodarskem polju. Netenje strasti in hujskanje plemena proti plemenu ovira resno delo in zato baš. Jugoslavija zaostaja za drugimi državami, kjer je ljudstvo pametnejše in namesto vezanja političnih otrobov raje složno podpira resno delo treznih državljanov.

Kljub tem težkim oviram s strani mračnih elementov vendarle ureditev države napreduje in se polagoma vračata mir in blagoslanje v naše zaradi vojne tako težko prizadete pokrajine. Če si bomo izbrali trezne poslance, bo delo na ureditvi države tem hitreje napredovalo. «Mir ljudem na zemlji...» Mir bodi v naših dušah in v miru bomo dobro premislili in izpredvideli, da je blagostanje slovenskega ljudstva v enotni Jugoslaviji, kjer smo si Slovenci, Srbi in Hrvati bratje po dolžnostih in pravicah.

Klerikalna klika, ki se boji poloma pri volitvah, nas bo skušala slepiti s tem, da bo naprednjake označevala za brezverce in za Velesrbe, opasne slovenstvu. Vsi veste, da je to laž, kajti baš sedaj, ko je demokratska stranka v vladi, so se celo povišale draginjske doklade kaplanom, in to največ na prizadevanje slovenskega ministra dr. Žerjave, ki pač s strani duhovništva najbrž ne bo žel za svoj trud nikake zahvale. Vidite pa tudi, da ta vlada baš tako drži na verskih načelih kakor vsaka druga in skuša le odpravljati zlorabo vere v nizkotne namene. Mi odločno poudarjamo: Vera je sveta stvar, ki se ne sme mešati s posvetno politiko, ker tudi nima s politiko ničesar opraviti.

Ravno tako je z velesrbstvom, s katerim hočejo klerikalci strašiti ljudi. Mi smo Slovenci ter s Hrvati in Srbi en narod. Kaj je to kaj grdega? In kaj zaradi tega nismo več Slovenci? Vsi trije bratje govorimo skoro enak jezik. Na tem ne bodo klerikalci ničesar spremenili.

Tako smo v kratkem podali nekaj misli, ki jih moremo z mirno vestjo vsak hip zagovarjati brez laži in sleparstva, kar prepuščamo klerikalnemu časopisju. Sedaj, ko so prazniki, premišlujte o tem! Uverjeni smo, da boste zadeli pravo. Vsem našim prijateljem želimo vesel božič in srečnejše Novo leto.

Po vsej Sloveniji gre glas:
Le „Domovina“ je za nas!

Volilcem-čitateljem „Domovine“

(Napisal prijatelj našega lista.)

Ker se bližamo volitvam, je potrebno, da izpregovorimo nekaj besed prijateljem „Domovine“-volilcem. „Domovina“ si je utrla pot med vse stanove na deželi, posebno med kmetisko prebivalstvo, in to kljub vsej gonji s strani klerikalcev. Kdor jo je enkrat ali dvakrat bral, se mu je priljubila.

Čeprav pa je priljubljena po svoji vsebini, vendar je nekaj njenih bralcev-volilcev, ki gredo ob volitvah z največjimi sovražniki napredka in resnične svobode — s klerikalci ali tudi z drugimi strankami, ki nimajo in še dolgo ne bodo imele odločilnega vpliva pri urejevanju in postavljanju temeljev nove države.

Te vrste čitatelji-volilci vsebino „Domovine“ popolnoma odobravajo, so protiklerikalnega mišljenja, so za državo vneti in dostopni za vsak pametni razgovor, a pri volitvah vržejo kroglico v skrinjico, katero drugače najbolj zamahtavajo. Mnogo jih dela to iz neke stare navade, češ, kaj bi zdaj menjal — čeprav mož dobro ve, da ne dela prav. Drugi zopet: Ne smem drugače, ker tudi sosedje tako volijo.

Vedite: Kdor hoče, da se vse to, kar „Domovina“ zagovarja in za kar se bori, res doseže, mora pri volitvah tudi voliti s stranko, ki jo „Domovina“ zastopa in zagovarja. Ne zadostuje samo, da se drugače strinja z načeli „Domovine“. Kdor hoče, da se bo res napravil red v državi, da se bo polagoma utrdilo naše gospodarstvo, ta naj voli pri prihodnjih volitvah Narodni blok, v katerem so samostojni demokrati, radikali in druge res narodne politične struje.

Za prihodnje volitve so najlepši izgledi, da bo Narodni blok dobil v vsej državi večino nad vsemi drugimi škodljivimi strankami, ki razdirajo temelje države s svojo zlobno ali pa zaslepljeno politiko. Gorje nam, če bi zmagali v državi separatisti s klerikalci vred in dobili trdno v svoje roke vlado. Že sedaj so klerikalci, ki so bili le kratko časa na krmilu, pokazali, kaj znajo.

Uvajali so nasilje, navijali davke in še državo so hoteli oslepariti za težke milijone. Še posebno gorje pa bi v primeru trdne separatistične vlade zadelo slovenske kmete, ki bi se upirali dajati bero, prispevke za zvonove, mašne plašče in druge take reči. Pa kaj upiranje, zadostovalo bi že, če bi kmet malo premišljal ali zagodrnjal. Nobena tožba in ne pritožba ne bi pomagala. Dvakrat gorje delavcu in hlapcu ter sploh poslom, ki bi godrnjali nad slabim zaslužkom ali plačo. Klerikalci bi vas že znali ukrotiti kakor pred leti v Ljubljani tam blizu bolnice. O uradniku, učitelju pa škoda vsake besede. Ta dva bi bila precej pod vaškim mežnarjem. Da se to ne zgodi, volite odločno s stranko, katero zastopa in priporoča „Domovina“. Predvsem vam, ki ste pristaši Samostojne kmetijske stranke, se polaga na srce, da prej premislite, preden se odločite za cepljenje napredne fronte.

Največja bremena, ki tarejo nas kmeta, so farovška in cerkvena, obstoječa v raznih berah, dajatvah in plačilih. Ako želimo odprave teh zastarelih in krivičnih davkov, potem volimo vsi Narodni blok, ki bo znal odpraviti krivice in ki bo nastopal enako odločno za vse stanove.

Kmetije, ki ste drugače naši somišljeniki, premislite dobro, kam boste volili. Vaša odločitev je lahka: „Domovina“ vam kaže pravo pot. Ne boste izdali svojih teženj in zahtev, ne, ampak udarili in pogazili boste s tem klerikalce kot največje sovražnike vsakega napredka in duševne prostosti. „Domovina“ pričakuje od vas prave odločitve.

In ti, obrtnik in oclavec, bralec „Domovine“? Morda si zadnjič nasedel sladkim obljubam klerikalcev ali celo komunistov. Danes že lahko uvidiš, da tu ni tvoje rešitve. Tvoja rešitev je le v dobro in trdno urejeni ter prav upeljani državi.

Kdor se ne bo dal slepo voditi od hujšakačev, hinavsko obetajočih zlate gradove

kakor lani klerikalci, bo volil Narodni blok, katerega ti priporoča tvoja prijateljica „Domovina“.

Politični pregled

Božič praznujemo letos sredi volilne borbe, ki pa zaenkrat vsaj v Sloveniji še ni dvignila premočnega valovanja med ljudskimi plastmi. Zmagujeta preudarek in trezna razsodnost. Izkušnje slovenskih volilcev v prošlem letu in lastno opazovanje razvoja dogodkov olajšujejo letos sodbo o kandidatih, katerim bodo slovenski volilei tokrat poverili zaupanje za bodoče delo v narodni skupščini. Klerikalnim tigrom prede slaba. Njihova letošnja nova sleparstva z avtonomijo in celo republiko ne zaležejo več. Bremena, ki so jih tigri nakopali slovenskemu ljudstvu, nas še vedno težijo. Slovenski fantje še nadalje služijo v Macedoniji. In s korupcijo, o kateri so klerikalci toliko kričali, so po zadnjih mesecih najbolj žigosani ravno klerikalni tigri, ki pa še nadalje računajo na mandate in se trmoglavo zanašajo na pozabljenost slovenskega ljudstva. Toliko pa jih vendar zadržuje slaba vest, da se

pred ljudstvo ne upajo,

temveč potem časopisja in po plačanih agitatorjih skušajo ljudstvo slepariti. Vse zamani Slovensko ljudstvo je klerikalne tigre izpregledalo in je danes bolj ko kdaj složno v načelu: tigrov nikoli več!

Nad vse zmagovito pa v Sloveniji napreduje

ideja narodne koncentracije,

složen nastop vseh zavednih slovenskih naprednjakov. Štajerski napredni kmetje so minolo soboto znova podali razveseljiv primer narodne in napredne zavednosti. V Brežicah so zaupniki SKS za tamošnji okraj se soglasno izrekli za skupen nastop z demokrati in ugledni posestnik Fran Strgar, ki je že bil določen za kandidata na Pucljevi listi, se je te kandidature odrekel ter sprejel kandidaturu na listi Narodnega bloka za mariborsko okrožje, katere nosilec je priljubljeni mariborski javni delavec demokrat dr. Ljudevit Pivko. Vzglede štajerskih naprednih kmetov pa dramijo tudi kranjske deželane, da se otrsajo Pucljeve diktature in se priključujejo napredni fronti pod vodstvom dr. Gregorja

Anton Stražar:

Krvavi denar

Povest iz minulih časov.

(Dalje.)

XIX.

Brusač je delal Jurčetu velike skrbi. V pismu ga je povabil v Ljubljano — Jurčetova žena pa je smrtno zbolela in umrla, ko je po naključju dobil v roke brusačevo pismo...

Sneg je zapadel v deželi; mraz je bil tak, da še stari ljudje niso pomnili hujših zim. Po hišah so pozno v noč brenčali kolovrati, stari očanci so pa posedali za toplimi pečmi in zvedavi mladini prono vedovali o divjih Turkih, o kralju Matjažu, o tlaki in desetini, o francoskih vojnah in tatinskih rokovnjačih. Tako so Zabrežani preganjali in preživljali dolge zimske večere.

Tudi Pod Zabrezjem pri Jurčetu je bilo kaj živahno v teh zimskih večerih. Vedno je bilo dosti pivcev. Za zabavo pa sta skrbela znani berač Smolež in pa

Podlipčev Jozelj. Oba sta se zdaj kar vedno pogosteje držala pri Jurčetu, kjer jima je bilo tudi ponočno prezimovanje dovoljeno v toplem hlevu. Berač Smolež je bil nekak ogleduh pri pisani družbi, zato je razumljivo, zakaj ga je Jurče držal pri hiši. Jozelj pa je v gostilni izbornu služil s pripovedovanjem raznih zabavnih pravljic in je s tem zadrževal vesele pivce, a po potrebi tudi tolmačil razna nemška pisanja iz brdskega sodniškega urada.

Tako je bilo znova v takem večeru polno pivcev pri Jurčetu. Bili so razni gospodarji in vozniki, ki se jim pijača ni zlepa ustavila, v stranski sobi pa so sedeli ožji Jurčetovi sočrugji iz „pisane družbe“: Pajek iz Vrhovelj, Prelovšek iz Gradišča, Fajdiga iz Rafolč in falirani študent Potisek. Ni bilo še dolgo, kar se je zvečerilo, a dobre volje so bili obcnji.

Nekako ob sedmih zvečer jo privozi do gostilne znani Kolečkov Videk iz Moravč. Ta je zahajal bodisi poleti ali v zimi redno vsak teden v Ljubljano. Tja je vozil razna živila, nazač pa iz trgovin kavo, sladkor, sol, žverplenke in podobno drobnjavo. Ker je bilo mrzlo, je dal konja v hlev in stopil v hišo med vesele

pivce. Vsi so mu ponujali piti, a preden se je Videk poslužil darežljivosti vseh pivcev, je izpraznil malo žganjice. Nato pa je sedel k topli peči, si naročil svoj polič vina in klobaso krvavico. Imel je tudi za Jurčeta zavitek iz Ljubljane, ki mu ga je na Figovčevem dvorišču v Ljubljani izročil tak in tak mož. Jurče hlastno seže po pismu, se z njim takoj poda v spalno sobo na desno stran veže, hitro raztrga ovitek in bere z okretno roko pisane črke:

Neljubi moj sovražnik!

Čeprav si lump prve vrste, pa zaenkrat si se pošteno urezal, to ti dam najprej vedeti! Kajne, misli si, da bom sedaj že z nosom ril v zemljo! A Bog ni hotel ustreči Tvoji hudobiji. Lepo se zahvalim Tvojemu pomočniku, ki me je mesarsko lopnil po butici. Le povej rokovnjaču Pajku, da bo tudi on dobil kdaj vse vrnjeno in plačano. Tebi pa mirno sporočam, da se nameravam v kratkem oženiti, saj mi je že čas. Pa k Tebi ne pridem več na dom po doto, a tudi na dolgo. Ti nočem pisati in izpraševati Tvojo črno vest. Le to: dva moja tovariša sta bila po nedolžnem ustreljena zaradi Tebe in

Zerjava. V slogi je moč! Ramo ob rami pojdemo v volitve, da porušimo tigrovstvo in zagotovimo slovenski domovini novo življenje v svobodi, enakosti in bratstvu.

Tudi na Hrvaškem se čisti. Radičeva glorijska ugaša, ljudstvo se s sludom obrača od njega. Razkrivajo se ogromne sleparije, ki jih je Radič izvrševal z denarjem revnega seljastva. Vrh razkritij o raznih Radičevih sleparijah pa so listi te dni objavili tudi:

Radičevo tajno pogodbo z ruskimi boljševiki, katerim se je (gotovo za visok denar) obvezal, da bo v Jugoslaviji pripravil revolucijo in postavil boljševiške sovjete. Pogodba je tako obtežljiva, da se Radič mora soditi kot najnesramnejšega veleizdajalca. V ostalem pa je že dokaj razveseljivo, da mu pričenja soditi ljudstvo samo. O Radiču že večina hrvatskih seljakov ne mara čuti več; kesajo se svojih zmot, da jih je mogel Radič cela leta voditi za nos in pahniti v boljševišvo. Preklinjajo Radiča in se pridružujejo onim poštnim poslancem, ki so se odvrnili od Radiča ter osnovali svojo lastno seljaško stranko. Zalostno in smešno obenem je le, da se zdaj, ko Radič na Hrvaškem propada, še na Slovenskem najdejo backi, ki se navdušujejo za njega, za njegovo budalasto »čudotvorno republiko« in za njegovo filijalko, ki jo v Ljubljani vodi nedavni socijaldemokrat Albin Prepeluh.

Ob naši južni meji ni miru: V Albaniji se namreč že zopet krvavo preklanjajo med seboj in naša država mora čuvati meje z vojaštvom. Soditi je, da ima Italija svoje prste vmes. Italija hujska albanska plemena k medsebojnemu klanju, da bi lahko pred svetom dokazala, da Albanci niso sposobni za lastno državo in lastno vladanje, nato pa vzela Albanijo pod svojo oblast in Jugoslaviji stopila na pete. Toda

italijanske intrige se ne bodo posrečile, ker so ostale evropske velesile vrlo dobro poučene, kam pes taco moli. Albanskemu klanju pa bo treba slej ali prej napraviti konec.

V ostalem pa bo Italijo kmalu minila grabežljivost, kajti

Iašizem je v razkroju,

Italijansko ljudstvo je sito nasilja in nezadovoljno z Mussolinijem. V rimskem parlamentu

se združuje proti fašistom močna skupina opozicije, ki v kratkem utegne vreči fašistovsko vlado, nato pa zopet upostaviti notranji red in mir na zunaj.

Tudi v Rusiji gre boljševikom vse navskriž. Boljševiški komisarji so se doslej, ko so samo ropali in delili plen, dobro razumeli in študirali, kako bi tudi v ostalih državah po svetu zanetili plamen revolucije. Zdaj, ko je rusko ljudstvo docela obubožano, pa se tudi boljševiški krvoloki prerekajo med seboj in se utegnejo v kratkem spopasti. Nekateri pa še vedno študirajo na svetovno revolucijo, misleč: naj vrag vzame vse skupaj, če že misli nas. Jugoslavija se jim za zanetenje Evrope zdi najbolj pripravna, ker se

zanašajo na Radiča in ostale notranje rušitelje v naši državi.

Toda zamaši Sedanja vlada je peklenške naklepe že prekrizala in bo tudi močna dovolj, da vsak poskus boljševiških prekucuhov v kali zatire. Radič si bo samo lastne prste opekli. Sedanja vlada Nacionalnega bloka si je gotova močne zmage pri volitvah, nakar bo lahko energično zavarovala obstoj države, obračunala z njenimi rušitelji ter započela resno delo za red, pravico in blagostanje vsega troimenega jugoslovenskega naroda.

Dopisi

JEZICA. Naš gospod se že pripravljajo na jezno pridigo o »slabih« časopisih. To je običajna operacija političnih kristjanov, ko začnejo ob Novem letu cepati od »Domoljuba« razočarani naročniki. Tisti listi, tiskani v Katoliški tiskarni, ki jih pozna že ves svet kot najostudnejše in najbolj hinavske med vsemi slovenskimi listi, so ob Novem letu zopet: »naš« dobro, katoliško časopisje, namenjeno našemu vernemu ljudstvu. Nikjer ne »lišiš« po prižnicah, da bi cerkveni poglavar priporočal res nabožne liste. Povsod se duhovniki obnašajo, kakor da sta vera in klerikalna politika ena in ista stvar. Z največjimi kanoni, z nedajanjem odveze, z odrekanjem pokopa ter z drugimi strašili napada današnja duhovščina naročnike naprednih listov. Kaj, bomo mi res dovolili, da nas vodi tudi v posvetnih zadevah duhovnik? No, pri nas je na srečo že dobro uveljavljeno mišljenje, da imajo župnikova priporočila časopisov veljati

le za njega in njegove hišne posle, da pa se smejo vsi drugi ravnati po svoji zdravi pameti. »Domoljub«, ki ga nam prižnica pri oroča, ni nikak katoliški list, ampak umazano politično glasilo zavožene klerikalne politike. Mi smo že davno edini v tem, da je tigrom odzvonilo; zato odklanjamo tudi politična tigrovska glasila. Pomilujemo vsakogar, tudi duhovnika, če je še vedno vprežen v klerikalni politični voz. Naprednjaki imamo glavno zaslombo pri »vojem naprednem tisku. Zato bomo tudi za leto 1925. poskrbeli, da ga bo čim več prihajalo v občino. Zlasti »Domovino« širimo! Na delo vsi!

UNEC PRI RAKEKU. Dvajset minut pehoda od postaje Rakek je v prijazni ravnini vas Unec. Tik za vasjo gre provizorična krivična meja, ki so jo hoteli proglasiti za definitivno. Kakšna nesreča in krivica bi to bilo za obmejno prebivalstvo, ki ima gozde in travnike onstran meje! Mnogo je temu kriv dr. Hugo Windischgrätz s svojima dvema svetovalcema Körberjem in Hoffmannom, ki se zavzemata za sedanjo mejo. Radi teh ljudi naj bi trpelo toliko obmejnih slovenskih prebivalcev počenši od Logatca, Hotedršice, Planine, Unca, Rakeka in vse do Snoznika; tod povsod ima namreč Windischgrätz svoje gozdove in zemljišča. Hvala bogu, so se razmejitvena dela na predlog ministra dr. Zerjava obrnila v drugo smer. Ministru Zerjavu izreka obmejno prebivalstvo za vse prizadevanje pristržno hvalo in zaupanje. Dokler so v Beogradu regirali klerikalni tigri s štirimi svojimi ministri, ni niti eden zini v prid obmejnemu prebivalstvu. Pač pa so ob slehernem incidentu na meji zahtevali kazen — za naše ljudi. Tega ne bomo pozabili na dan volitev. Obmejni prebivalci menda med vsemi Slovenci najbolj vemo, kako so tigri skrbeli za ljudstvo in kako so izpolnjevali obljube. Zato jih bomo tudi 8. februarja vsi počastili s praznimi skrinjami. — Prejšnji teden je po kratki bolezni preminul obče spoštovani in priljubljeni tukajšnji dolgoletni župnik g. Regen. Bil je eden tistih rednih duhovnikov, ki se ni vmešaval v politiko, temveč je živel samo svojemu vzvišenemu poklicu v ljubezni do Boga in svojega bližnjega. Pod Regnovim župnikovanjem je bila cerkev vedno polna vernikov. Pokojnik pač ni zlorabljal prižnice in spovednice za politične svrhe,

Tvojega pajdaša, nas petero pa se je sušilo in stradalo v temni ječi; živi smo umirali v jetniških zidovih.

Ukazujem Ti za vse to, da prideš na dan sv. Katarine v Ljubljano k Figovcu. Čakal Te bom do poldneva v gostilni. Prinesi s seboj dva tisoč goldinarjev, enega še za stari račun, enega za Pajkov udarec. Ako pa bi Te ne bilo v Ljubljano v tem času k Figovcu, se le pripravi, da tudi Ti čimprej okusiš ričet, okove in hladno zidovje.

Do svidenja — Tebi nadležni

Polde Brdar.

Ljubljana, ob Martinovem 1857.

Jezno je zaškrta! Jurče z zobmi, ko je prebral pismo. In Pajku se ni posrečilo pobiti tega človeka do smrti! ... V razburjenosti, ker ga je klicala žena iz kuhinje, je Jurče pozabil usodno pismo na mizi. Jurče je moral po vino v klet, žena pa tedaj stopi v spalnico, kakor je zadnje čase vedno cpazovala moževe korake. V nagli radovednosti prebere pismo. Groza ... Zameglilo se ji je pred očmi ...

Ker gospodinje dolgo ni bilo nazaj v kuhinjo, jo pride klicat dekla. Pa najde jo ležati nezavestno poleg postelje ...

Hitro pokliče gospodarja, ki prihiti ves razburjen in mu je bilo takoj vse jasno: poleg nezavestne žene je ležalo tudi usodno pismo ... Jurče ga zmečka in strga v roki in nato s pomočjo dekle spravi ženo v posteljo. Ostal je sam pri njej in jo močil z vodo, da se je zdramila. Prve njene besede na so bile: »O, jaz nesrečna, Ti pa še bolj — ne zameri mi, da sem brala ... bolje bi bilo, da ne bi! ... Še imaš čas, spokori se, tudi jaz bom prosila za tebe! Meni ni več do življenja — bolje je tako ... Vedi, Bog je pravičen sodnik! ...

Brez besede in z burjo v prsah je Jurče odšel iz sobe ... kakor Judež Iškarijot ...

Ob tako nenadni smrti Jurčetine žene so ljudje začeli marsikaj govoriti. Tri dni zatem, ko je brala tisto usodno pismo, je namreč Micika že odšla tja, kjer ni ne ubojev, ne goljufij in ne drugih enakih pregreh ...

Jurčetu se je zdelo, ko je gledal svojo ženo na mrtvaškem cdru, kakor bi mu šepetala: »Še imaš čas, spokori se! Vedi, Bog je pravičen sodnik! ...» Te besede

so mu huje zvenele po glavi kakor bi zvonilo deset zvonov hkrati ...

Ko je stal ob grobu svoje žene in so začele padati na rakev prve težke grude zemlje z votlim bobnenjem, se mu je zdelo kakor bi tudi sam bil v krsti in da padajo nanj vsi njegovi težki grehi. S težavo se je premagoval, da ga ni zgrudila slabost in da ni kar na moravškem pokopališču vpricho vseh mnogoštevilnih pogrebcev zaklical: »Bog usmiljeni, reši me! ... Debele solze so mu kanale na tla, vest ga je razjedala ... Tudi zadnji berač, ki mora spati ves ušiv v stelji, bi ne menial z njim ... A pogrebci, ki so videli tako prepadlega Jurčeta, so potem govorili: »Bog ve, ali je res tako ljubil svojo ženo! ...»

Na označeni dan sv. Katarine se je Jurče zarana podal v Ljubljano s potrtem srcem. Pri Figovcu se je sešel z brusačem, ki je bil kaj praznično cpravljen. V stranski sobici je Jurče odšel z nejevolje v srcu zahtevanih 2000 goldinarjev. Le to je pripomnil:

»Človek, odslej me pusti v miru! Glej, s svojim pismom, ki ga je po na-

temveč edino za dušno pastirsko opravila. Ko smo se iznebili Italijanov, smo z župnikom Regnom vsi skupno prisegli zvestobo kralju in državi. Posebno je župnik Regen pomenljivo poudaril, da rajši v svobodni narodni državi slabo živi kakor pa dobro pod tujcem. Njegov pogreb, ki se ga je udeležila vsa fara, je pač najboljše pričalo o priljubljenosti častitega pokojnika. Naj počiva v miru, dobri in pošteni dušni pastir! Ohranimo ga vedno v blagem spominu in le želimo, da bi pokojnik dobil sebi vrednega naslednika. — Zupljani.

GORNJI LOGATEC. Naša ljudska šola je prav ljubko praznovala kraljev rojstni dan. Po maši so se deca in predstavniki oblastev zbrali v šoli, kjer se je najprvo vršilo izčrpno predavanje o slavni zgodovini kraljeve rodbine Karagjorgjevičev. Nato so sledile izbrane in slavju primerne deklamacije moške in ženske šolske dece. Predavanje in deklamacije so bile sprejete z odobravanjem. Slavnost je zaključil novi šolski nadzornik, ki je pohvalil učiteljsvo in deco ter jih pozval, da še nadalje vztrajajo na začetnem delu, na delu za prepoved našega ljudstva v nacionalnem in državnem zmislu. V mladini je bodočnost. — To pot je tudi cerkev storila svojo patriotsko dolžnost. Župnišče je znotraj popravljeno, a pravijo, da ne po načrtih, ki jih je odobrilo poglavarstvo. V konkurenčnem odboru ni bilo soglasja. Celo dober župnikov prijatelj Istenič je odložil predsedstvo v odboru, ker se je hotel otresti odgovornosti. To se mu sicer ni posrečilo, le nekaj peska je nasul ljudem v oči. Morda o priliki kaj več. Čestit Božič vsem prijateljem!

ŠMIHEL PRI ŽUŽEMBERKU. Tu se je vršil v sredo dne 17. t. m. shod SLS, ki ga je priredil bivši poslanec dr. Kulovec. Značilno je, da je bila udeležba izredno majhna in da se je moral shod vršiti v hišterni župnišča. Kljub bobnanju v cerkvi in izven nje se župljani za shod sploh niso brigali. Prišlo je le nekaj Šmihelcev in še ti večinoma iz radovednosti. Udeležili so se ga tudi nekateri napredni volilci iz bližnje okolice, ki so že obrabljenim geslom in frazam poročevalca ugovarjali, kar je župnika tako razjezilo, da je pustil svoje ljudi dejansko nasto-

piti. Klerikalni voditelji tedaj niti daleč zunaj na deželi ne morejo več prirediti kakega večjega javnega shoda, marveč le še med stenami župnišča.

TRŽIČ. Podružnica Sadijarskega in vrtnarskega društva v Tržiču ima svoj letni občni zbor v nedeljo 28. t. m. v risalnici meščanske šole. Udeležba je dolžnost vsakega vrtnarja in sadijarja. V preteklem letu smo imeli 84 članov, v l. 1925. pa jih mora biti 100. Na delo!

BELA KRAJINA. Nedavno smo imeli v fari Adlešiči mal misijon in je domačemu župniku prišel pomagat neki pater. Fantje so šli k njemu k spovedi, toda on jih je zapored odpravil k župnikovi spovednici. Ko so fantje župniku povedali, da s patrom niso mogli nič dokončati, je župnik dejal, naj nič ne zamerijo, ker je pater malo preveč vina pil. Ali se to spodobi, da se misijonar napije, preden gre v spovednico? V nedeljo nato je pri ranem opraviilu pridigoval pater in jako obdeloval napredne liste, posebno «Domovino». Mi pa smo si svoje misli in smo sedaj še bolj prepričani, da ravno tisti ne bodo pogubljeni, ki čitajo odkrito in pošteno pisano «Domovino», temveč pogubljeni bodo tisti, ki berejo lažnivega in hudobnega «Domoljuba» ter ga še priporočajo. V ponedeljek po večernicah je pater še imel pridigo za moše in fante. Agitiral je najprej za «Orle», nato pa začel take klafarije zbijati, da smo se kar spogledavali. Kar se je tu v cerkvi govorilo, ne moremo opisati. Pa še drugič kaj drugega! Vesele božične praznike in srečno novo leto bratom Sokolom ter vsem čitateljem «Domovine». Zdravo! — Belokranjec.

BELA KRAJINA. Naši rojaki pozdravljajo kandidaturu znanega in priljubljenega dr. Zupančiča, bivšega ministra, gribeljskega rojaka. Kot vpliven mož in dober znanec najvplivnejših vladnih krogov nam bo lahko pomagal. Pogreško, ki smo jo nekoč napravili, bomo popravili sedaj. Dali smo se farbati od raznih popovcev, tako da smo ostali ravno mi Belokranjci popolnoma praznih rok, dasi so naše gospodarske razmere najslabše v Sloveniji. Imamo rešiti mnogo jako važnih gospodarskih vprašanj, ki jih lahko izvede samo tako velika državna stranka, kakor je narodni blok. Če pa se bomo dali prepeljati klerikalcem in drugim političnim

sleparjem na lim, smo izgubljeni in slabo bomo za nas, ko ne moremo v Ameriko.

SV. PETER POD SV. GORAMI. G. urednik, zopet se oglašam na kratko. Tukajšnje izobraževalno društvo si je nabavilo novo zastavo. Kakšnega patrona ima na njej, še ne vem. Draga pa je bila in vprašujemo, ali so stroški zanjo bili potrebni, dokler imamo toliko drugih potreb. Tudi zvonovi es niso plačani. Pa kakšno veselje je bilo v nedeljo, 7. t. m.! Omeniti le moram tukajšnjega kaplana, ki je zopet porabil prižnico za politične namene. Svetujemo mu, naj pusti naše napredne liste le na miru, drugače se bo opekel. Če mu pa pri nas ne ugaja, svobodno mu drugam. «Domovine» pa zaradi njega ne bomo opustili, temveč jo še bolj vneto čitali in priporočali. Pa še drugič kaj; za danes končam z voščilom vseh božičnih praznikov vsem bralcem in bralkam «Domovine». — Opazovalec.

BRASLOVČE. Naši Sokoli sedaj nekoliko preveč počivajo, kar se jim pa ne more vzeti v zlo, ker, žal, nimajo lastnega prostora. Bilo bi prav umestno, da se prične enkrat resno misliti na lastni dom, saj so si ga postavili že v krajih, ki so dosti siromašnejši. — Nastop naprednih sil v skupnem Narodnem bloku se pri nas splošno odobrava. Naši napredni sestanki so razumni in vedo, da se dá priti do ugodnega uspeha le v složni napredni fronti. Saj so nam zadnje skupščinske volitve povedale, da je drugače nemogoče. Ne gre tu za razlike med samostojnimi demokrati in samostojnimi kmeti, temveč za to, da se skušajo zlomiti klerikalni okovi, ki nas vse skupaj sramotno zaslužujejo. Stari napredni borci smo in Jugoslovenci, ki ne damo razbiti države ter se vreči v žrelo Nemcev, Italijanov in Madžarov, kateri z velikim veseljem opazujejo nezmisljena početja klerikalcev, radičevcev in komunistov, ki brez potrebe hujskajo ljudi ter netijo sovraštvo.

ŠOŠTANJ. Spoštovani gospod urednik! Želim Vam in vsem čitateljem vesele božične praznike in srečno Novo leto. Želim, da bo tudi «Domovina» prinesla mnogo zabavnega in poučnega čtiva kakor vedno. Zelo radi jo čitamo in komaj čakamo, samo v redu je vedne ne prejemamo. Krivda je na tukajšnji pošti, ker «Domovine» ne dostavlja redno in ne vsalej enako. Enkrat jo dobimo v tovarni, kjer smo v službi, včasih na dom, včasih pre-

ključju dobila v roke moja žena, si ji povzročil smrt!»

«Bog že ve, kaj dela! Zapomni si, da božji mlini meljejo počasi, a gotovo! Praviš mi, naj te pustim v miru; jaz te lahko pustim — ali eden te ne bo pustil nikdar: tvoja nemirna vest. Jaz se ti iz ognem — ali ne iamčim ti, da za vedno!»

Brez slovesa, z zelo potrtnim srcem je odšel Jurče iz gostilne.

Polde Brdar pa je tisto popoldne še kaj zadovoljno posedel v gostilni v družbi Mihovca in svoje izvoljenke Micike. Pogovorili so se dosti važnih reči. Tako, da ima Polde že vse uravnano za odhod na sosednje Štajersko v obližje Ptuja, kjer bosta z Miciko začela gostilno. Začudenemu Mihovcu in njegovji hčeri so stopali kar lasje pokonci, ko jima je Polde po poti grede pripovedoval podrobnosti o dogodku na Opčinah in drugo.

«Primaruša, v koži tega človeka bi pa jaz ne bil rad!» reče na te besede Mihovec.

«Da, očka, tak je on! Težki so njegovi grehi!»

Nekako ob deseti uri zvečer so dospeli v Lukovico. Kmalu so vsi sladko in zadovoljno zaspali.

XX.

V predrustu leta 1858. se je Jurče ženil drugič pri Tomažkovi Zefki; vse je že bilo v tiru, pa je brusac Polde posegel vmes in se je vse razdrlo.

Kmalu po Novem letu 1858. je bilo. Berač Smolež in Podlipčev Jozelj sta sedela v Jurčetovi gostilni za toplo pečjo. Ker ravno ni bilo v gostilniški sobi nobenega gosta, sta se znanca lahko nemoteno pogovarjala.

«Jozelj,» začne Smolež, «tebe je škoda, da se nisi izšolal. Zdaj bi bil gotovo že kak fajmošter kje na dobri fari. Imel bi poln hlev živine — pa ne uši, stenic in bolh. A tudi trebušček bi imel že kakor sodček, pa zalo kuharico, ej! Ali nič na to ne misliš in se ti «enako» ne stori pri tem?»

«Smolež, Smolež, le počasi in bolj pametno govoril! Tudi ti bi bil lahko pošten človek. Zapomni si tole: Imenitna gospoda je na petek meso jedla. Pa pride

k tisti gospodi pobožen popotnik. Ti nejeverniki so ponujali svetemu možu meso, a ta jim reče: «Zlahtna gospoda, danes je postni dan, ne bom jedel mesa, ker nočem, da bi me hudič nesel v pekel.»

Ko so gospodje to čuli, se začno smejati starčku in mu posmehljivo pravijo: «Kaj nas brigata post in hudič, mi smo zlahtnega rodu, se lahko izkažemo s pisanjem!» Pa starček jim odgovori: «Zapomnite si, visoki gospodje: Gospod Bog bo poslal po vas takega hudiča, ki ne zna ne brati ne pisati, in vam bo kar ukazal: Alo, z menoj! Jaz ne poznam vašega pisanja in ne vem, kaj ste bili na zemlji: le to vem, da ste zdaj moji!...» Tudi ti, Smolež, misliš, da se boš na onem svetu kar s svojimi zvijačami preril v sveta nebesa, pa se zelo motiš. Delaj, delaj pokoro, stara kost, dokler imaš še čas!»

Še bi se bila ta dva modrijana nadalje kosala in ugovarjala drug drugemu, da ni v hišo stopil kmet Tomažek, za njim pa Jurče. Moža sta imela važen pogovor, zato je Jurče ukazal obema zapeljivakarijema, naj gresta na skedenj hlapcu pomagat pri rezanci za živino.

pozno. To se mora urediti, zato se tu oglašamo, da bomo redno prejeli list, ki ga vsi radi čitamo in vsak teden želimo pričakujemo.

Kmetijski pouk

MLEKO IN KRMA — POZIMI.

Dosedanjo mlečnost naših krav moramo še v enem in drugem pogledu izboljšati. Dvigati moramo količino mleka in izboljšati tudi njega kakovost. Vse to se da doseči z boljšim krmiljenjem. Oboje, množino in kakovost mleka se ravna po krmi. Slaba krma daje manj mleka in slabše mleko. Vzemimo le ostarelo košnje zelene trave ali pa samo vodeno koruznico, da se o tem prepričamo. Sladka zdrava krma daje sploh boljše mleko kakor pa kislina in drugače nakažena krma. Izvrstno mleko daje planinska paša. Največ mleka daje bogata paša in mlada, sočna, zelena krlja. Najmanj mleka pa slama in sploh prezorela in slamnata krma.

Ako imajo naše krave v splošnem manj mleka kakor po drugih krajih, leži tehten vzrok v slabšem krmiljenju. Mleko je proizvod krme. Na splošno lahko trdim, da je mlečnost taka, kakršna je krma. Kravje telo lahko primerjamo z mlečno tvornico. Kar pride v kravji želodec, to pride tudi v podobni mleka na dan. Dobra mlečnost zahteva močno krmiljenje in prikladno, lahko prebavno in tečno krmo. Tam, kjer ne moremo kravam ustreči v tem pogledu, tam je zastoj misliti na boljšo mlečnost in na povzdigo mlekarstva.

Največ mleka imajo krave v poletnem času ob mladi in sočni zeleni klaji in paši. Taka klaja je najbolj tečna in najbolj prebavna in krave dajejo največ mleka. Najmanj nam mleko dajejo krave pozimi ob slabi, težko prebavni in premalo tečni klaji. Če hočemo mlečnost dvigniti, je treba tudi pozimi klaje, ki je sladka, dosti sočna in lahko prebavna. V ta namen je suho rezanico deloma nadomeščati s sočno in sladko peso, ki vpliva v tem času najbolj ugodno na večjo mlečnost, zlasti ako skrbimo po drugi strani za potrebna močna krmila, da je vsa krma dosti tečna in da se nahaja v njej zadosti beljakovin. — Po naprednih živinorej-

skih krajih, kjer se pečajo gospodarji z rejo molznih krav in imajo od mlekarstva glavne dohodke, tam pokladajo pozimi sploh živinsko peso, ki je molznim kravam najbolj priljubljena in najboljši nadomestek za sočno zeleno klajo. Pesa, morčna krmila in suha krma dajejo molznim kravam najprikladnejšo klajo v zimskem času.

Pri nas pokladamo pozimi repo. Repa je seveda manj vredna, manj tečna in manj okusna kakor pesa. Pri nas po strnišnih krajih smo pa navezani nanjo. Repa daje tudi manj varen pridelek kakor pesa. Zato je prav, da skušamo po naših mlekarskih krajih dvigniti tudi pridelek pese in ga porabljati za zimsko klajo molznim kravam. Najbolje storimo, da jo pokladamo skupaj z repo ali pa tudi brez nje.

Gospodarstvo

= Vrednost denarja. Na zagrebški borzi se je dobilo 22. t. m. v devizah: 100 avstrijskih kron za 9 eno tretjino pare, 100 češkoslovaških kron za 201 Din 10 par do 204 Din 10 par, 1 dolar za 66 Din 45 par do 67 Din 45 par, 100 alijskih lir za 285 Din 90 par do 288 Din 90 par.

= Sejmi v Beli Krajini. Domače in druge trgovce opozarjamo na živinjska sejma, ki se bosta vršila 8. in 13. januarja v Metliki ter 3. februarja v Črnomlju. Ker vlada med kmeti veliko pomanjkanje denarja, bodo gotovo privredili obilo lepe in debele živine, da jo spravijo v denar.

Zakaj skrunite božje hrame?

Dopis iz ljubljanske okolice.

Dne 14. t. m. sem tudi jaz napravil božjo pot k sv. Luciji na Skaručino z namenom, da opravi tamkaj v miru svojo versko dolžnost. Toda pridiga, ki bi se bolj imenovala politični govor proti naprednemu in za klerikalno časopisje, mi je docela preprečila moj namen.

Iz »blagoslovljenih« ust župnika g. Janca, ki je tudi nam ljubljanskim okolčanom do-

bro znan, ni bilo slišati niti besede o sv. Luciji ali o sv. evangeliu, ki se ta dan bere, marveč le o brezverskem čtivu, češ, »Domovina«, »Jutro«, »Slov. Narod« in »Kmetijski list« so brezbožni listi, ki so za razpoko, za križ iz šole ter sploh proti morali in veri. Pripovedoval je dalje, da se bije ravno sedaj v Jugoslaviji srdit verski boj, ki mora biti izvojevan v prid vere in cerkve. Potem je omenjeni gospod poudarjal, da so v hišah, kjer se berejo napredni časopisi in knjige, morilci in nečistniki doma ter da je neki učiteljski kandidat le zaradi čitanja naprednih časopisov prišel tako daleč, da je umoril diaka-sošolca. Glede Nemčije je menil, da je tam »Centrum« zmagal le zaradi dobre organizacije verskega časopisja, da je sedaj tam verski boj dokončan ter da imajo sedaj tam zaradi tega baje vsega v izobilju in moralo na višku.

Med govorom je ta dični gospod omenjal večkrat tudi Francijo, češ, da imajo tam tudi preveč svobodomiselnega časopisja in da zaradi tega peša narod ter da je država vzela cerkvi premoženje.

Torej navaden politični in agitacijski govor ter zlobno zasramovanje onih, ki naročajo in čita napredno časopisje. Ali ste vi, ki čitate napredno časopisje, res morilci in nečistniki? Ali spada tako lažljivo in hudobno klobasarjenje na prižnico? Bo menda res treba poslati odposlanstvo k Mussoliniju, da nam pošlje nekaj fašistov, ki bi nas poučili, kako bi se dala preprečiti politika v cerkvi. To, kar sedaj uganijo naši duhovniki v cerkvi, uničuje verski čut ter kvari preprosto ljudstvo. Skrajni čas je, da napravi država konec takemu skrunjenju hramov, kjer bi se morala čuti le božja in lepa beseda.

Rodoljubarstvo.

Rodoljub na deželi je prečital neko knjigo ter potem pripovedoval učitelju, kako lep roman da je bil to.

«Cigav pa je roman,» je vprašal učitelj.

«No, moj,» je menil rodoljub.

«Jaz mislim, kdo ga je napisal,» je pojasnjeval učitelj.

«Eh, kaj se boste norčevali,» se jezi rodoljub, «saj veste, da ni pisan, temveč tiskan...»

Jozelj je hitro skočil iz toplega za pečka, bolj počasen pa je bil Smolež. To sta končno oba bila zunaj, pravi Jurče Tomažku:

«Očka, zdaj pa pijte, da spoznate mojo novo kapljico. Na zdravje!»

Mcžakarja pijeta, nato pa se razvije nastopni pogovor:

«Torej, očka, kakor sem že omenil, ženiti se mi bo treba znova; kaj pa hočem! Premišljam sem na vse strani. Ne bi si poiskal novo družico. Pa uvidim, da bo edino vaša Zefka zame!»

Ččancu se od zadovoljstva kar usta raztegnejo v smeh in brez pomisli pravi:

«Naša, praviš, da ti je všeč, lej kol Nisem si tega mislil, da bi bila kdaj naša tera mojih hčer oštirka. A rečem, da nisi napačno izbral. Kar name se zanesil. Napravimo pa lahko še pred pr. tom. Veš, veš, taka reč, čimprej se skuha, boljša je! Vaš, ko sem se jaz ženil, še skoro teden dni prej nisem ne poznal nikoli ne govoril z dekletom, ki je postala moja stara. Kar rajneša Duldeža. Bog mu daj nečesa, sem s sabo vzel, pa smo se kar hitro zgovorili. In vse je držalo...»

Po sebi je razumljivo, da sta se možakarja pomenila tudi vse natančno o bali in doti. Večerilo se je že, ko pridejo v hišo hlapec, Jozelj in Smolež na matico. Da bi ničesar ne slutili o bodoči ženitvi, reče po kmečki zvijačnosti Tomažek:

«Torej, Jurče, za teličko boš dal deset križavcev, kaj or sva se zmo...»

Šaljivi Jozelj, ki je v veži že ujel nekaj o ženitvi, bali in Zefki, pa s smehom pripomni:

«Očka Tomažek, kaj pa, če vi daste Jurčetu teličko in še križavce po vrhu! Ha, ha...»

Vsi so se smejali.

Očča mrzla burja je pihala, ko je na vaškem koritu v Zabrezju piala Tomažkova Zefka. Pa mlada deklica se ni menila za mraz. Še p... je med pranjem:

Če bi jaz vedela, kje je moj ljubi, jaz bi mu kupila sama za svoje lajbelček žameten, da bi bil nameten, da bi ga nosil — fantič ti moj...

Vesela perica bi pela še dalje, a jo zmoti Podlipčev Jozelj:

«Dober dan, Jozelj, kam te nese pot?»

«Bog daj dober dan, Zefka! Kaj se ti mara, ti lahko poješ zdaj, ko si nevesta. Ej, mladi svet, kako je tebi prijetno!»

Zefki pade od začudenja perilo iz rok ob tej novici, kajti ona še ni nič vedela o dogovoru med očetom in Jurčtom.

«Jozelj, Jozelj, ti si pa danes poreden! Pa ne zamerim, saj je predpust!»

«Predpust gori ali doli! Nič mi ne boš tajila, nevesta si pa le! Misliš, da Jozelj nič ne ve! Le glej, kadar prideš k Jurčetu, da me ne boš gonila od tople peči. Bog ti daj veliko srečo in stano vitno zdravje, otrok pa tudi obilo!»

Pri tej novici postane deklici tesno pri srcu. Ona da bi mogla postati žena Jurčetova, ki ima za seboj tako čudno preteklost!... Za ves svet nel Pa, da jo njen oče hoče kar s silo spraviti v nesrečo...

Jozelj je medtem že odkorakal dalje.

Žalostna deklica pa je močila perilo s solzami. V tem žalostnem stanju jo zaloti njen ljubljeneček Čudnov Jok; dekle ga ni opazilo prej, da ji je položil roko na ramo. Zefka se zdrzne, fant pa, ko vidi svojo ljubljeno deklico vsa občudeno, jo s skrbjo vpraša:

Beleške

+ Ne pozabljajmo na klerikalna početja med vojno. Kdo se je takrat vnel za krvavo klane, kdo je molil za srečno zmago raz prižnice, kdo je blagoslovljal mesarske polje, kdo je pomagal pri rekviriranju? Ali se še spominjate, kako je klerikalno časopisje pisarilo l. 1914 in 1915., ko je neprestano svečano zatrjevalo, da je ta vojna sveta in potrebna. Ali se spominjate, kako so takrat klerikalci zatajevali slovenstvo in se ostudno valjali v prahu pred habsburškimi trinogi? No, in danes se isti ljudje postavljajo za zaščitnike slovenstva ter se vnamajo za republiko — pač zato, ker imamo vladarja naše jugoslovanske krvi.

+ Kakšen pomen imajo volitve za slovenskega kmeta. To, kar se Vam pridiguje o nevarnosti za Slovenstvo, je sama prazna beseda, ker dobro vemo, kako so se potegovali naši klerikalci za slovenščino v Avstriji, kako so čuvali naše fante pred fronto, našo živino pred nasilnimi pobirači. Klerikalna politika je tako neumna, kakor so neumni tisti župniki, ki mislijo, da se mora vsa fara ponižno valjati v prahu pred njimi. Tigrovska politika je bila samo napihovanje in kaj so dosegli, vidimo danes. Zaradi slabe klerikalne politike največ trpimo mi Slovenci. Če bi se bili mi Slovenci priklonili demokratični stranki, bi bili že davno davki izenačeni in ne bi bilo akto, kakor je po krivdi naših klerikalcev še danes, da plačuje naš bajtar toliko davka kakor dober vojvodinski kmet, ki pridelava brez posebne muke na vagone žita. Osebnih dohodnin in drugih takih dobrot v Srbiji nič ne poznajo in vse bi se že davno odpravilo, če bi se dalo ljudem dopovedati. Tu velja samo pametna in preudarna beseda: združimo se vsi Slovenci v eno veliko državno stranko in potem se bo prijateljsko vse uredilo, ker bo imela narodna skupščina močno večino. Če pa zmagajo pri teh volitvah klerikalci, potem naj nihče ne toži več. Mi več kakor svetovati ne moremo. Vsakega posameznika kroglica mora v našo skrinjico, pa bo potem hi'ro

drugače. Saj smo menda dovolj jasno videli, kaj je napravilo za nas 21 tigrov, dočim je le 1 slovenski demokrat deloval pošteno in z vsemi silami za korist slovenskega ljudstva.

+ Dvojna mera. Djakovski škof dr. Aksamovič je zabranil župniku dr. Novoselu kandiduro na listi Samostojne demokratične stranke ter je utemeljeval ta svoj ukrep s tem, da ga za duhovno službo neobhodno potrebuje. Pri nas pa ni tako, kajti ljubljanski in mariborski škof sta povsem zadovoljna s tem, da cela vrsta duhovnikov že dolgo ne opravlja duhovnega poklica, ampak se peča samo s politiko — gotovo v večno čast božjo.

Tovarši zvesti, demokrati, volitve skoro so pred vrati. Že gre po vsem Slovenskem glas: »Le 'Domovina' je za nas!»

Dva stara prijatelja

Ožbvt zna nekoliko nemško, a Gašper prav nobene besede. Gašperja to silno jezi. Nekoč, ko je bil Ožbvt dobre volje, ga Gašper poprosi: »Cuj, daj me naučiti nemško.«

Ožbvt: »No, to bi še bilo potrebno, da bi potem lahko tudi Nemei spoznali, kakšen osel si...«

Švicarsko ženstvo za brezalkoholne domove

V zadnjem času se švicarsko ženstvo živahno udeležuje protialkoholnega gibanja. Na vzpodbudo ženstva je bilo v Švici ustanovljenih že več protialkoholnih ljudskih domov, ki služijo kot okrepčevalnice in prenočišča za domačine in tujce.

Oskrba v takih domovih je izvrstna in kot postrežnice so nameščene le take ženske moči, ki same sodelujejo v živahni protialkoholni borbi. Sprejemati napitnino je postrežnicam strogo zabranjeno. V takih domovih se ne smejo točiti niti lažje alkoholne pijače, ampak le čaj, mleko, kava, kakao in jabolčni sok.

«Za božjo voljo, kaj ti je, Zefka? Čemu jokaš?»

Z genljivimi besedami, kakor se pogovarjajo le zaljubljeni ljudje, pove žalostna deklica vse, kar je pravkar doznala.

«Pa, Zefka, ali boš pozabila name in vzela tega človeka?»

«Nikdar, Jok! Če se ves svet podr, ga ne vzamem!»

Ker se je Jcku mudilo v mlin, stisne Zefki le roko, da se naj ne žalosti, nato pa odide pojoč:

«Le tisti bo moj,
ki pride nocoj,
bo rinkco mi dal,
pri meni zaspal...»

Čudnov Jok v Zabrezju je kaj zadovoljno živel s svojo materjo vdovo; poleti je hodil s tesarji, a tudi pomagal svoji materi pri večjih kmetijskih delih. Dokler se ni neznani s Tomaževo Zefko, je živel brezskrbno. A z ljubezenskim znanjem se je začelo zanj malo nemirno življenje. Ko je trdni kmet Tomažek zvedel o ljubezni, je po svoji bahavosti začel opravljati svojo hčer: »Kaj, s tem beračem mi greš v besedo! Nikoli ne

boš njegova, tega pa že ne utrim! Da veš, da ne!»

Ampak hči je ostala stanovitna v ljubezni in tudi oče jo je na videz kar pustil v miru. Ko pa se je dogovoril z Jurčetom, je začel drugače. Prihodnji dan, ko je Zefka doznala od Jozlja, kaj bo z njo, ji oče ukaže po zajtrku:

«Zdajle pojdeš v Lukovico; vzemi s seboj blago, ki sem ga kupil v Ljubljani, da ti Mihovčeva Micka pomeri obleko.»

Zefka se brez ugovora poda k svoji znanki, meneč spotoma po svoje: oče računa, da bo Jurčetova nevesta v tej obleki; pa ne bo šlo gladko!..

Pri šivilji, prijateljici Miciki, je bil v hiši tudi ženin Polde Brdar. Prijateljici sta se začeli zaupno pogovarjati o vsem in tako tudi o prisiljeni ženitvi z Jurčetom.

Polde, ki je vse to poslušal, reče končno Zefki: »Stopi spotoma na posteljo do Jurčeta, pa mu reci samo to: »Brusač Polde ti svetuje, da pustiš ženitev z menoj v miru!«

Ko je hvaležna Zefka hotela kaj več izvedeti o pomenu teh besedi, ji reče Polde: »Zaenkrat ne povem več; ako pa to ne bo zadosti, se sam oglasim. Boš videla, da mu bova sapo zaprla!...»

To je gledal stari Tomažek začudeno, ko mu je Jurče nar dni za tem povedal: »Očka, s svatbo ne bo nič. Si bom hotel drugje poiskati! Tukaj so zadržki, drugje jih ne bo! Le nikar naj si ljudje ne mislijo, da se oženiti ne morem.«

Ko je razljuteni gospodar doma od hčere doznal, kaj je sporočila Jurčetu in kdo ji je nasvetoval, se sam napoti v Lukovico k Poldetu. In je doznal vse.

Ko se je proti večeru vračal domov, je premišljeval čudne zgodbe o Jurčetu in rekel pri sebi: »Temu človeku razdaj res ne bi dal hčere, četudi bi jih imel kakor ribničan lesenih žlic! Nak, zdaj pa že ne!...«

Svatbo so pa le imeli tisti predpust pri Tomažku. Le Poldetu se je imel čudnov Jok zahvaliti, da se mu je vse tako hitro in dobro obrnilo.

Na veseli dan Zefkine svatbe je Jurče skozi okno med svati videl tudi Poldeta. Iz jeze je tedaj začel piti in je pil ves dan. Kakor klada se je zvečer zvalil na posteljo in med preklinjanjem zasmrčal. Na svatbi pa so bili vsi židane volje.

(Dalje prihodnjič.)

Nadalje imajo gosti v teh brezalkoholnih okrepčevalnicah na razpolago številne časopise in raznovrsne igre. Cene so zmerne. Vse časopise hvali to moderno švicarsko

napravo in poziva tudi ženska društva v drugih državah, da sledijo vzgledu svojih švicarskih tovarišic.

Tedenske novosti

* **Opozarjamo na nagrade, ki jih razpisujemo za najvnetejše nabiralce novih naročnikov.** Natančneje smo o pogojih za pridobitev teh nagrad pisali zadnjič. Nagrad je deset; prva obsega 7 knjig, druga in treja po 6 knjig, četrta in peta po 5 knjig, šesta in sedma po 4 knjige, osma, deveta in deseta pa po tri knjige. Za vsakega dobljenega naročnika morate poslati tudi polletno naročnino. Kdo dobi vsaj pet naročnikov in ki pri razdeljevanju glavnih nagrad najbrže ne pride v poštev, se nagradi s tem, da se mu odpusti naročnina, če je še ima kaj poravnati. Če pa ima vse poravnano, bo dobival eno leto «Domovino» zastoj. Naročnike, pošljite do 10. januarja. Sedaj, ko so prazniki, imate največ prilike, da v veseli družbi ali drugače nabirate nove naročnike in skušate dobiti nagrade, ki vsebujejo precejšnjo vrednost. Prijatelji našega lista, če dobite tudi samo enega novega tovariša, pošljite nam njegov naslov s polletno naročnino. Če dobite koga, ki za enkrat ne more plačati, pošljite le naslov. Seveda novi naročniki, nabrani brez polletne naročnine, ne pridejo v uvaževanje pri razdelitvi nagrad. Na delo, da pomagate širiti list, ki se bori za koristi našega ljudstva.

* **Za novega občinskega gerenta v Trbovljah** je imenovan Franc Kokač, višji nadzornik državnih železnic v pokoju. Dosedanji gerent Ludovik Pinkava, sreski poglavar v Laškem, je razrešen gerentske dolžnosti.

* **Razmejitev v Sloveniji.** To dni je prispel v Beograd predsednik komisije za razmejitev v Sloveniji, polkovnik Draškič. Zunanjemu ministru dr. Ninčiču je poročal o pogajanjih glede razmejitve napram Italiji, ki se prične dne 15. januarja v Benetkah.

* **Vpoklic rekrutov.** Ministrstvo za vojsko in mornarico je odredilo, da se vpokličejo rekruti letnika 1903. dne 1. aprila 1925., namesto 1. februarja. Ministrstvo utemeljuje svoj sklep s tem, da hoče omogočiti rekrutem udeležbo pri volitvah v narodno skupščino.

* **Nove invalidske doklade.** Kakor znano, je ministrstvo za socialno politiko izdelalo posebno uredbo, s katero se določa povišanje invalidskih prejemkov. V to svrhu je določen kredit v znesku 100 milijonov dinarjev. Uredba deli invalide v tri kategorije; poviški znašajo 30 do 50 % dosedanjih invalidskih prejemkov. V prvo kategorijo spadajo invalidi do 60 % nesposobnosti in vdove, odnosno rodbine padlih vojakov. Ta skupina dobi 30 % posebne doklade od vseh dosedanjih prejemkov; v drugo kategorijo spadajo invalidi s 70 do 100 % nesposobnosti in dobi 40 % posebne doklade; v tretjo kategorijo pa spadajo najtežji invalidi, ki bodo dobili 50 % posebne doklade.

* **Priprave za nov davčni zakon.** Finančni minister je dal tiskati vse doslej zbrano gradivo, ki se tiče davčne reforme. V kratkem bo imenovana komisija, ki bo na podlagi zbranega gradiva izdelala načrt novega davčnega zakona. Kakor je znano, je dr. Zerjav posređoval pri finančnem ministru za pospeševanje izenačenja davkov, ki so neenako porazdeljeni po pokrajinah naše kraljevine.

* **Naseljevanje v Južni Srbiji** hitro in dobro napreduje. Doslej se je tamkaj naselilo 5393

rodbin, od teh samo letos 2000. Največ je Srbov in Črnogorcev, nekaj Ličanov, Vojvodincev, Bosancev in Dalmatincev, pa tudi Hrvatov in Slovencev. Najbolj je doslej naseljeno Kosovo, a na razpolago je še mnogo dobre zemlje. Naseljevanje je doslej stalo državo 61 milijonov dinarjev.

* **Proga Vardište—Užice dovršena.** Železniška proga Vardište—Užice je končana ter se bo dne 1. januarja slovesno izročila prometu. S tem je ustvarjena nova zveza Beograda s Sarajevom, odnosno z morjem.

* **Pomanjkanje dinarskih novčanic.** Iz trgovskih in obrtniških krogov poročajo, da postaja pomanjkanje dinarskega drobiža vedno občutnejše. Merodajni činitelji naj spravijo v promet vsaj toliko teh novčanic, da bodo zadostovale za dnevni promet v trgovini in obrti.

* **Davčni urad v Trebnjem se ukine in preneha uradovati** koncem tekočega leta. Finančni minister je dodelil dvačne občine Knežjo vas, Korita, Veliko Loko, Mali Videm, Dolgo Njivo, Skorec, Sv. Stefan, Čatež, Brezovico, Mirno, Selo pri Mirni, Tihoboj, Medvedje, Češnjek, Lukovek, Vrhtrebnje, Ponikve, Sevnico in Trebnje davčnemu uradu v Novem mestu; davčni občini Dobrniče in Selo pri Šumperku pa davčnemu uradu v Žužemberku.

* **Vesele božične praznike in srečno Novo leto 1925** žele vsem bralkam in bralcem člani čitalnice 27. p. p. v Velikem Bečkerek (Banat) vsi kršni Slovenci. — Knjižničar narednik Ivan Krošl.

* **Vesele božične praznike in srečno novo leto** želimo slovenski fantje iz torpiljarke «T 8», vsidrane v Boki Kotorski, vsem čitateljem tega lista kakor tudi mornarjem prijateljem v torpedijski delavnici v Gjenoviču: Martin Šuklje, Janko Lovka, Franc Šneler, Franc Stariha, Miha Arhini (Ig), Henrik Lednik (Maribor).

* **Vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem,** posebno pa našim nepozabnim brhkim Slovenkam želimo od srca vesel božič in srečno novo leto 1925. slovenski fantje-topničarji v Veliki Kikindi: podnaredniki: Alojz Križan, Anton Dolšak, Ludvik Zelenik; kaplar Vinko Majhenc; redovi: Ivan Veršič, Valeatin Kukovič, Anton Mirnik, Leon Reich, Avgust Turk, Lojze Zerdoner, Jože Straus, Franc Erženčnik.

* **Jugoslovanska šola v Carigradu.** V Carigradu je bila nedavno ustanovljena prva jugoslovanska osnovna šola. Te dni sta bila že imenovana učitelj in učiteljica.

* **Vzroki podivjanosti na deželi.** Star častitljiv župnik nam piše: Da je pri nas toliko podivjanosti, je žal tudi zadosna zasluga večine naše politikujoče duhovščine, posebno mlajše. Ta hujska kneta proti kmetu zato, da se okoristi s preprirom. Pred desetletji so duhovniki lepo poučevali raz prižnico ljudi in ga navažali h krščanskemu življenju. Pomagati svojemu bližnjemu, odpustiti sovražniku, ta krščanska dela so učili opravljati stari duhovniki. Kaj pa je danes? V cerkvi sam prepir in sovraštvo, maščevanje in zmerjanje. Hujska se na prižnici, v spovednici, v šoli, na shodi in za farovškimi vrati. Ali je

potem čudno, da postaja vse bolj sirovo? Primeri sirovosti in propalosti vidimo posebno pri porotnih razpravah. Človeku vstanejo lasje pokoncu, tako strašno in obupno je to. Pustite, sobratje, gonje po cerkvah in opomnite časopise, kakor «Domoljuba», «Stražo» itd., naj začnejo pisati zopet krščansko. Uverjen sem, da bi tako zopet postali božji hrami to, kar so bili v lepih starih časih.

* **Romanje v Rim.** Za mesec maj svetega leta pripravila ljubljanski škof dr. Jeglič romanje Slovencev v Rim. Vožnja tja in nazaj, stanovanje za 6 dni in prehrana, takse in Petrov novčič, vse to bo stalo za osebo 2000 Din.

* **Od vseh strani nam pišejo naši prijatelji,** da bodo tigrovskim poslancem vrnil prihodnjih volitvah milo za drago vsi bivši vojaki, dalje vsi oni, ki jih je pritisnil davčni vijak, in sicer na način, da bodo tigrovske skrinjice ostale prazne. Od obljub nima naš kmet prav ničesar, od klerikalnega hujskanja in večnega zahajljanja pa velikansko škodo. Samo pomislite nazaj, koliko davka ste plačali takrat, ko so imeli klerikaleci le eno tretjino toliko poslancev kakor sedaj. Torej s trikrat več klerikalnimi poslanci plačujejo kmetje šestkrat več davkov. Tisti, ki so izvolili klerikalne poslance, so storili to sebi in drugim v neizbrisno škodo.

* **Ven iz cerkve s politiko!** Neki goreški kmet nam piše: Kancelarparagraf naj bi se uveljavil tako, da bi smeli ljudje politikujočega duhovnika kar v cerkvi pozvati, naj neha s politiko. Kristus je pognal mešetarije in menjalce iz templja, kmetje bomo pa napodili politične sejmarije iz božjega hrama.

* **Najkrajši dan.** Dne 21. decembra smo imeli najkrajši dan v letu. Dan je bil dolg 8 ur, a noč 16 ur. Odslej se bo solnce zopet dvigalo do 21. junija, ko bomo imeli najdaljši dan. V nedeljo 21. t. m. se je pričela astronomska zima, ki traja do 20. marca, ko nastopi zelena pomlad.

* **Smrt starega veterana.** V ljubljanski hiralnici je preteklo soboto umrl 83letni Matija Eppich, ki je deloval pri ljubljanskih postrežkih nad 52 let.

* **Nov most čez Ločnico.** Kakor je znano, je velika povodenj meseca avgusta porušila most preko Ločnice na okrajini cesti Goričane—Sora. Da se omogoči promet, je bil tamkaj zgrajen nov most, ki je že izročen svojemu namenu. Tudi most čez Soro pri Medvodah je zopet popravljen. Vse stroške je pokrila cestni erar.

* **Brezsrčnosti.** Po umoru čevljarja Mikla v Studencih pri Mariboru so neznanec, najbrž domačin, vdrl v delavnico umorjene rodbine Mikl in pokradli razno tam shranjeno še ostalo blago v vrednosti nad 2000 dinarjev.

* **Vlom v Škofjo Loko.** Opasna vlomilska družba, katere sedež je menda Krani, je zadnje čase razširila svoje delovanje tudi na Škofjo Loko. Tako je bil te dni izvršen drzen vlom v pisarno lesnega trgovca Franca Dolenca. Iz predala pisarniške mize so vlomilci odnesli 25.000 Din.

* **Nova odkritja o zverinskem umoru v Studencih.** O strašnem umoru, ki se je te dni izvršil v Studencih pri Mariboru, smo že zadnjič poročali. Sedaj pa so prišla na dan še nova odkritja, ki pojasnjujejo marsikatero zagonečko tega groznega zločina. Skrbnemu poizvedovanju in iskanju orožnikov se je namreč posrečilo, da so našli Miklovo truplo v nekem gnojišču. Truplo je bilo strašno razmesarjeno in z razbito glavo ter je že pričelo razpadati. Osumljeni mizar Zlatič in njegova žena, ki sta po dosedanjih dokazih glavna krivca, pa še vedno zanikata svojo

udeležbo na tem hudodelstvu. Po Miklovihi predmetnih, ki so jih našli pri Zlahtiču, pa je nepobitno dokazano, da leži vsa krivda baš na Zlahtiču. Krivda zadene gotovo tudi Zlahtičevega pomočnika Čiča, ki pa je pobegnil. Oblastva so pridno na delu, da se izsledi pobegli pomočnik Čič.

* **Roparski napad v Črni.** Na cesti med Koprivno in Črno je bil dne 13. t. m. proti večeru napaden od neznanega storilca posestnikov sin Alič v Ločnici pri Škofji Loki v sporazumu s posestnikovo ženo Marijo Krekovo leta 1921. iz zasede ustrelil Ivana Kreka v Ločnici, potem pa pobegnil. Šele po velikem povodnji v letošnjem poletju je Alič prišel ponoči pogledat svojo rojstno vas, potem pa hitro zopet izginil preko italijanske meje. Te dni pa so italijanske oblasti Aliča aretirale in ga izročile škofskemu sodišču, odkoder ga prepeljejo v Ljubljano. Alič pride na pomlad pred ljubljansko poroto. Krekova žena pa je bila že obsojena na 20 let ječe.

* **Ubegli morilec prijet.** Mnogim našim čitateljem je gotovo še v živem spominu, da je posestnikov sin Alič v Ločnici pri Škofji Loki v sporazumu s posestnikovo ženo Marijo Krekovo leta 1921. iz zasede ustrelil Ivana Kreka v Ločnici, potem pa pobegnil. Šele po velikem povodnji v letošnjem poletju je Alič prišel ponoči pogledat svojo rojstno vas, potem pa hitro zopet izginil preko italijanske meje. Te dni pa so italijanske oblasti Aliča aretirale in ga izročile škofskemu sodišču, odkoder ga prepeljejo v Ljubljano. Alič pride na pomlad pred ljubljansko poroto. Krekova žena pa je bila že obsojena na 20 let ječe.

* **Izkopana človeška okostja v Mariboru.** Pri postavljanju odra, s katerega so v nedeljo potegnili v stolp stolne cerkve nove zvonove, so pri kopanju naleteli delavci zopet na človeške kosti in tudi cela okostja. Kostmi so se nahajale komaj 20 cm pod površino. Kakor znano, se je na tem mestu do leta 1783. nahajalo mestno pokopališče.

* **Nevarna tatinska družba pod ključem.** V Meziški dolini je bilo v zadnjem času izvršenih več drznih tatvin in vlomov, tako v Prevaljah pri kmetijski zadruzi, v Hribernikovi gostilni in v Plešivčnikovem mlinu. Tudi v Kotljah in drugod so bili tatovi pridno na delu. Po marljivem zasledovanju se je končno orožnikom posrečilo, priti na sled tatinski tolpi in ujeti tri nevarne ptičke. Vodja tolpe je bil 29letni Ivan Vrečar, ki je pobegnil iz ječe v Celju; podpirala pa sta ga Karel Pristovnik in njegova žena. Ujeli so jih v Marenbergu, ko so vstopili v vlak in hoteli pobegniti v Maribor.

Iz raznih krajev

* **V Škofji Loki** je v ponedeljek zjutraj nastal v gospodarskem poslopju posestnika Krevsa velik požar. Na kraj požara so takoj prihiteli gasilci iz mesta in okolice ter ogenj po napornem gašenju udušili. Stanovanjsko poslopje je ostalo nepoškodovano.

* **V Ključaroveh** je umrl v visoki starosti 86 let starček Anton Meško, oče pisatelja g. Frana Ksaverija Meška, župnika na Selah pod Sv. Uršulo pri Slovenjgradu. Blag mu spomin!

Planinski dom na Mirni gori

Bela Krajina, sredi decembra.

Mirna gora leži na zapadu, iz katere je najlepša razgledna točka. Ob jasnih dnevih se vidi do Zagreba in Ljubljane. Kadar pa leži megla, je potopljeno vse v njeno morje in le Sinja gora ali še kak drug vrh moli iz nje liki otoku. Vzhodni del Mirne gore je poraščen tu in tam z grmičevjem, vrh s smrekami, zapadni del pa, ki se razteza daleč proti Kočevju, je pokrit z gabri in bukvami.

Na vrhu stoji starodavna cerkev, par metrov pod njo, na Košenici, se koplje temelj planinskemu domu, ki bo precej obsežen. Namenjen je turistom, letoviščarjem, ki se bodo lahko naučili svežega planinskega zraka, prihajajočega iz smrekovih gozdov, in deci, katera bo dobila počitka in okrepčila ob šolskih izletih. Dom bo imel kuhinjo, klet, skupno jedilnico, spalnico, več sob za goste in poseben oddelek, v katerem bo zastopana Bela Krajina v geološkem, prirodopisnem, narodopisnem, slikarskem in literarnem obsegu; v tem oddelku bosta tudi arhiv in knjižnica. Enonadstropna zgradba bo imela v ospredju hodnik v narodnem slogu, za seboj pa razgledni stolp. Ker sedaj še ni prehladno, se lahko še nadaljujejo potrebna dela. Na onostranskem delu, kakih 500 m v dolinici, so tesarji pri svojem delu: izsekavajo smreke, jih tešejo; iz obsežnih debel režejo deske in vnanje stene. Ves les je podaril prodajalec zemljišča. Mizarska dela se bodo opravljala preko zume v Planini, na vznožju gore. Stvari, katere bodo morali dopeljati spomladi ob začetku gradnje, bo prav malo, ker je pri rokah kamenje, pesek, voda; apno se bo pa tudi žgalo v bližini. Dom se gradi v pretežni večini iz darov. Hvala darovalcem! Iván Zagažen, šolski upravitelj v Planini, pripravlja tudi knjigo o Beli Krajini, katere čisti dobiček bo namenjen zgradbi doma.

Pot do doma sama bo jako zanimiva; vodila bo mimo viadukta, obstoječega iz enajstih stebrov, čez katere teče železnica. Dalje si lahko ogledamo rimski tempelj ali, kakor ga imenujejo ljudje, »Judovje«. Ta zgodovinska zanimivost leži nad Rožancem pri Petrovi vasi. Nekaj korakov pred čuvajnico nas popelje steza skozi Kostanjevje. Dolinico obkrožajo pečine, na katerih zapadu je v kamen vklesan spomenik Mitre, perzijskega boga solca in sve lobe. Ta spomenik je bil postavljen nekako med letom 180. do 200. in je nekoliko poškodovan. Spomenik je vzela belokranjska podružnica SPD. pod zaščito. Postavili so ga, kakor pravi napis, Nepos, Prokul in Firmin v svoj in svojih blagor. Na straneh sta dve sliki: ena kaže izhajajočega genija s pokončno, drugega z narobe obrnjeno baklo. Nad tema je še po ena polovična podoba Geniji so oblečeni v tuniko in imajo frigiško čepico na glavi. Srednja, največja podoba nam kaže mladeniča z vibrajom čim plaščem; eno koleno ima na biku, ki je upognjen pod njim; leva roka drži za smrček, desna oprijemlje bodalo, katero mu je zasadila v prsi. Ob strani so pes, kača in škorpion. Pod tem spomenikom ljudje večkrat kopljejo, meneč, da bodo izkopali kakšno dragocenost. Izkopali so nekaj kosti, ki so najbrž od živali, darovanih bogu Mitri.

Pot se vije do Talčjega vrha, skozi rodinske vinograde, po gozdu na Mirno goro. Beležiti bi imeli še več drugih zanimivosti, o katerih pa izpregovorimo kasneje.

Posledice ženske nezvestobe

Nedavno se je odigrala v ameriškem mestu Lorain velika rodbinska žaloigra Matija Novačić, 32letni delavec, je odšel z doma in pustil ženo samo doma. Ko pa je bil že nekaj časa zunaj na ulici, se je spomnil, da je pozabil denar.

Vrnil se je domov, a našel je zaklenjena vrata. Iz spalne sobe pa je zaslišal moški glas: »Pusti ga notri, da mu jaz sodim.« Novačić je takoj slutil, da se nahaja pri njegovi ženi neki Josip Aller, ki mu je že pred poroko delal razne sitnosti.

Novačić je junaško vstopil v sobo, a v tem trenutku sta se navalila nanj žena in njen priležnik. Nezvesta žena je bila popolnoma gola. Prevarani mož je potegnil nož ter pričel iskati Allerja, ki se mu je umaknil. Ker je bila tema, je Novačić slepo mahal z nožem okrog sebe in pri tem hudo ranil svojo ženo, ki se je zakadila vanj.

Ko je Aller videl, da je Novačić hudo razjarjen, je pobegnil skozi okno, toda policija ga je imela kmalu v rokah. Ranjeno ženo so prepeljali v bolnico, kjer je kmalu umrla. Ko je Novačić, ki so ga aretirali, doznal, da je žena v bolnici umrla, je vzkliknil: »Ona je mrtva, a če bi ne bila, bi bil jaz.« Novačić je rodom Hrvat.

Kaj bereš z nosa

Ali lahko spoznaš z nosa človeka, ki ti na primer sedi v vlaku nasproti, popoluoma njegov značaj? To vprašanje je skušal rešiti dušeslovec Grenville Klover v neki knjžici, ki je izšla pred kratkim. Stojec na stališču, da je natančno poznanje tujega značaja največje važnosti za poslovni svet, je skušal iz potez obraza ugotoviti bistvo enega ali drugega človeka.

Posebno važnost prisoja pisec nosu. Veliki nos kaže na močan značaj in krepko voditeljsko voljo; majhen nos govori o slabosti značaja. Oseba z dolgim nosom je krepkovoľjna, marljiva in trezna. Rimski nos priča o doloeni smeri volje in o gotovem razpoloženju za napadanje, dočim kaže kraguljski nos krutost in ohlep. Ljudje z velikimi nosnicami so pogumni, drzni in krepkovoľjni (energični), oni z majhnimi nosnicami so boječi, plahi in malo zdrže.

Z visokega čela spoznaš fino čuteči in idealni značaj. Nizko čelo izdaja neumnega in topega človeka. Štirioglasto čelo imajo pametni, obzirni in odločni duhovi. Močno naprej nagnjeno čelo pomenja počasnost in neokretnost mišljenja, lahno nazaj nagnjeno čelo pa zmčnost domišljije in fino občutenje.

Kdor gleda z velikimi očmi v svet je pošten, smel in plemenit. Srepi pogled pripoveduje o hladnosti in pomanjkljivi dušni sili. Vdrti oči so znamenje slabosti in samopašnosti. Oči, ki se široko odpro, kažejo prstodušnost in plemenito občutenje, dočim ozko odprtih oči govori tesnosrčen in lokav značaj.

Široka usta imajo dobro hoteči, sočuteči, in potrpežljivi ljudje; tesna usta izdajajo slabost in malenkostnost. S tankih ustnic bereš hladnost, marljivost in zaprtost, z debelih pa poltenost, posvetnost in zdravo življensko silo.

Ce vse to drži, kar nam pripoveduje pisec, je pa gotovo dvomljivo.

ZA SVOBODO, ENAKOST IN BRATSTVO!

To je kratko geslo slovenskih demokratov, ki pa pové vse. S v o b o d a, z zakoni zajamčena in zaščitena prava državljanska svoboda, enakost vseh treh plemen, vseh stanov in posameznikov pred zakonom, Bogom in ljudmi, ter bratstvo, ki druži svet — te tri vrline morejo edine omogočiti razvoj troimenega jugoslovenskega naroda v svobodni državi.

Zastoj so vsa besedičenja in lažniva sleparstva z avtonomijo, čudotvorno republiko in drugimi ropotijami. Naše države ne bomo čisto nič preurejali po kapricah ljudskih sleparjev, temveč je edino izpopolnjevali z vzajemnim delom vseh svobodnih, enakopravnih in z bratsko ljubeznijo vezanih Slovencev, Hrvatov in Srbov. Komur je za Svobodo, Enakost in Bratstvo, se bo na dan volitev pridružil slovenski enotni napredni fronti, ki združuje slovenske poštenjake in narodnjake brez razlike stanu.

BOŽIČNA PRILOGA ZA MLADINO

Na sveti večer

Pred davnimi leti
na sveti večer
navdal vse človeštvo
nebeški je mir.

Rodil se je Jezus,
da s svojo krvjo
odreši človeštvo
pred greha temo.

Rešnik nam ponovno
se danes rodi,
ponovno se praznik
veselja slavi.

Tam v hlevčku preprostem
na slami leži,
preganjan ob rojstvu
za nas že trpi.

Najsrečnejši človek

(Pripovedka.)

Jakov Jaka je bil najsrečnejši človek v svoji vasi, čeprav so vsi menili, da ni baš povsem pri zdravi pameti. Možaku pa je bila sreča vedno mila in nikdar ga ni zadela nikaka nezgoda. Ako je izgubil nož, je malo iskal okrog — in našel dva. Kadar je bil žejen, je nenadoma naletel na svate, ki so mu dali vina in žganja. Če mu je v hišo vlomil tat, mu ni nikdar ničesar ukradel, temveč je lopov še kaj pozabil tam ali denarnico ali lep nož ali kaj drugega. Ako je padel Jaka po nesreči v vodo, ni utonil, temveč je še s seboj iz vode privlekel kako veliko ribo. Nekoč je streljal na vrano, pa je zadel dve divji raci. Tako srečo je vedno imel Jakov Jaka.

Nekega dne se je podal v bližnje mesto na sejum. Sosedje so mu svetovali, naj ne gre tako kasno, ker ga lahko zadene kaka nesreča. A on jih ni poslušal, temveč se je podal na pot.

Baš je nastopila tema, ko je Jakov Jaka korakal po gozdni poti. Ni trajalo dolgo, ko je zaslišal tuljenje gladnih volkov. Ej, to pa ne bo šala, je pomislil Jaka ter pričel misliti na beg. Kam se naj rešim? Zagledal je široko hruško in hitro splezal nanjo. Gor volkovi ne morejo. Držal se je na neki veji in si mislil: Jaka si zna pomagati iz zadrege.

Dočim je Jaka tako razmišljal o svoji modrosti, se je približal od nekod medved. Ker so mu dišale hruške, je splezal na drevo, da nekoliko povečrja. Jaka se je prestrašil. Če ga medved opazi, potem z bogom moja modrost, je ugibal nesrečnik. Toda medved ni kazal nikakih slabih namenov; spravljal se je le na neko debelo vejo ter trgal in hrustal hruško za hruško. Jaka je potrpežljivo čakal, kdaj bo zmanjkalo hrušk in bo prišel on na vrsto za medvedove zobe. Nankrat se je Jaki zazdelo, da mu hoče medved vreči sad v usta. Zato je v groznem strahu

zakričal: «Ne maram!» In glej, medved se je tega krika tako prestrašil, da je padel z veje in v divjem teku zbežal.

Tako srečo je imel Jakov Jaka.

Muha in čebela

Muha sreča čebelo ter se ji smeje, ko jo vidi vso obloženo z bremenom.

«Zakaj sediš tu brez vsakega dela in se smeješ, namesto da bi delala?» je jezno brenčala čebela.

«Ker nisem tako neumna kakor si ti, ki skrbiš za bogato obloženo mizo človeka, namesto da bi se na njej mastila,» odvrne muha.

«Potem se pa daš ujeti na n'egov lim,» reče čebela. «Če udi me smatraš za neumno, vendar od sadov svojega dela dajem samo onemu, ki me spoštuje in ščiti. Kdor pa mi jih krađe, čuti moje želo.»

Čebela odleti nato proti svojemu panju. Zvečer pa je muha ležala na gnojišču prilepljena na papirju.

Palčki v gozdu

Resnična dogodbica.

V enem tistih krajev zelene Štajerske, kjer rodi vinska trta žlahtno vince in se razprostirajo košati gaji, lepe senožeti in plodna polja, so se nekega poletja med svetovno vojno, ko je ravnokar dozorevala zlata pšenica, pokazali pastirjem palčki. Pastirji so namreč pasli živino na pašniku pred gozdom ob Dravinji. Proti večeru zagledajo ob gozdnem parobku čudno bitje s sedmimi otročički, ki so se pridno igrali in veselo rajali. Pastirčki so začudeno strmeli: kaj pa je to?

«Palčki so,» je rekel najmlajši med pastirčki, spominjajoč se pravljic svoje stare matere, ki je vedela pripovedovati, da so včasih živeli na svetu čisto majhni ljudje.

«V vas pojdi povedati!» zaukaže krepkejši pastir najmlajšemu. Fantič je pritekel v vas in kričal: «Mama, mama, palčki so na gmajni ob grmovju!»

«Beži no, blažkar!» je dejal stari hlavec, ki je pravkar pripeljal poln voz snopja pred skedenj. Toda fantič je tako prepričljivo zatrjeval ženicam, ki so se zbrale okrog njega, da so se res namenile pogledat palčke.

«Pa poglejmo!» je še posebej rekla najstarejša, hiteč v omaro po blagoslovljeno vodo.

Ko ženice prikramljajo na lice mesta, zagledajo resnično tam za smreko čudna raja-joča bitja. Starka začne kropiti z blagoslovljeno vodo in glej, male stvarice so se jele naglo umikati ter se končno poskrile. Ženice so bile prepričane, da je blagoslovljena voda pregnala čudna bitja.

Naslednje dni je vsa fara govorila o palčkih. Spotoma v cerkev so si ljudje pripovedovali, da prikazni palčkov pomenijo še hude reči in da bo tudi v teh krajih še divjala vojna. Eden v krogu stoječih fantov pa je le predlagal: «Pojdimo, pojdimo jih pogledat, kakšni so!» —

Proti večeru, ko se je solnce že odpravljalo v zapad, so se zbrali stari in mladi vaščani ob gmajni in pričakovali palčkov. Med vriščem in vpitjem jim je naglo potekal večerni čas, toda palčkov ni bilo od nikoder. Preiskali so gozd in vso okolico, toda zaman, palčkov ni bilo na spregled. V tem pride logar skozi gozd in vpraša česa iščejo.

«Palček!»

«Kakšni pa so?»

«Takšni in takšni.»

«Ha-ha-ha!» se tedaj zasmehi logar in je hitro vedel, koga imajo vaščani za palčke. «Te živalce pa le pustite v miru. To je podlasica s svojimi mladiči. Tudi jaz sem jih že parkrat opazoval, kako se lepo igrajo. Seveda, če boste kričali, jih ne boste videli. Živalce so plabe.»

Vaščani so zdaj vedeli, pri čem so. Nekateri se oblila rdečica sramu, da so se dali zapeljati od lahkovronežev. Senzacija s palčki je bila pri kraju, govorilo se je pa še večkrat o njih. Nekatere ženice pa so vseeno ostale prepričane, da so palčki res bili palčki. Končno so jih pozabile; jaz pa sem zapisal to domačo zgodbo za kratek čas. — Majšperčan.

Zakaj ženske nimajo brk

(Pripovedka.)

Sveto pismo pravi, da je Bog ustvaril najprej svet in nato prvega človeka Adama. Adam se še ni dobro razgledal po božjem stvarstvu, ko si je že zaželel družbe v svojem samotarijenju. Stopil je pred Stvarnika ter ga pokorno prosil, naj mu ustvari tovariša.

Bog ga je uslišal. Ko je Adam trdno spal, mu je vzel iz telesa eno rebro in ustvaril iz njega Evo, ki naj bi slajšala Adamu življenje v raju.

Pa je že prvi človek bil mož odločne vloje in je zato dejal svoji nežni polovici: «Bog je rekel, da mi moraš biti pokorna in da moraš dela, kar ti zapovem.»

Eva ga je spočetka res ubogala. Ko se ga je pa navadila, ni hotela več poslušati njegovih povelj. Povsod je hotela uveljaviti svojo voljo. Ako jo je poslal Adam po vodo, mu je prinesla sadje, in obratno. Seveda Adamu to ni bilo prav, ali Eva mu je vedno zabrusila: «Pa idi sam, saj imaš noge.»

Adam se je šel pritožiti k dobremu Stvarniku, češ, da ga Eva ne mara poslušati. Bog pa mu je rekel:

«Ali nimaš palice?»

Adam je ta nasvet takoj uvaževal in Evo pošteno premikastil. Pa ni nič koristilo. Eva je bila odslej še bolj trmasta. Bogu je bilo tega prepiranja kmalu dovolj, zato je stopil nekoč k Adamu ter menil:

«Čakaj, pomagal ti bom iz zadrege.» — Nato je prijel Adama za gornjo ustnico in izpregovoril:

«Pod nosom ti bodo zrastle prav takšni lasje, kakršne imaš na glavi, in če boš pomagal z njimi, se te bo Eva bala in te ubogala.»

Adamu so res zrastle strašne brke in Eva je vsa trepetala pred njimi. Brez vsakega ugovora se je podala, kamor je Adam želel, in napravila vse, kar je Adam zahteval.

Evi se je počasi začelo svitati in dozdevati, da bi se je Adam najbrže istotako bal, ako bi dobri Bog tudi njej ustvaril takšne lasje pod nosom. Podala se je k Stvarniku ter ga mlo prosila, naj ji podari brke. Dobri Bog jo je pognal z besedami:

«Moški bo vedno zapovedoval, a žena ubogala.»

Od tistega časa naprej je ostalo pri tem, da ženskam ne zrastejo brke.

Neuridnavor Jurček

Zanimljivi Matevž Kolobarnik ponosno kaže cigaro ter baje s bukačema po kamenju. Hudožni Jurček prime lopato

ter jo previdno med nogami zamisijenega Matevža podstavi tako,

da jo Matevž začene s tolačenim in, lop, ga je udaril lopatin ročaj...

Iz torbice belokranjskih palčkov

Zbral Albin Čebular.

IGRA.

Naša sikira
rada reže;
če ne reže,
bo tepena.
Arka, barka, kos!

(Otroci stoje v polkrogu. Eden izgovarja besedilo in, na kogar pride zadnja beseda, lovi.)

USPAVANKA.

Katarina, Barbara,
kak' si duma var'va'a?
Cibka ti je vkradena,
v Beli peči pečena,
v Črni gori jedena.

NAGAJIVKA.

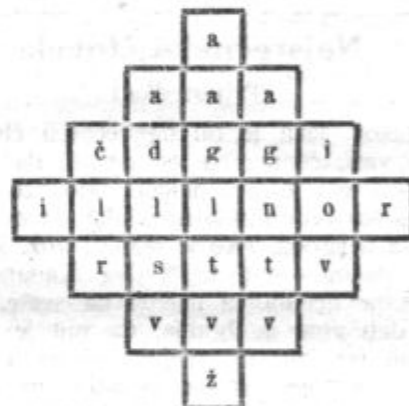

Franc tanc — pika-pok! —
žabo žene na potok,
žabo žene na Višar.
Ko je žaba tusta,
France jo pohrusta.

(G. Čebular je zbral več narodnih pesmic, med katerimi so tudi naše tri. Belokranjska podružnica SPD izda te pesmi v knjižici kot novoletno darilce za naše malčke.)

Kotiček za ugankarje

DEMANT.

1.) Soglasnik. 2.) V zemlji živi. 3.) Sadno drevo. 4.) Največja gora v Sloveniji. 5.) Koristna ptica. 6.) Strupena kača. 7.) Soglasnik. — Srednja navpična vrsta se glasi enako kakor srednja vodoravna.

SPREHOD

Iz črk v tem kolesu sestavite poziv, ki ga kot dobri prijatelji »Domovine« morate imeti vedno v časih. Besedilo sestavite tako, da poskusite najti najprej prvo črko. Od prve črke naprej pa vežite ostale tako, da ne preskočite nobene. Zato ravno, ker se ne sme preskočiti nobena črka, se imenuje ta uganka »Sprehod«.

Sveti večer

Črtice s kmetov — pošilja Anton Stražar.

Sveti večer se bliža in zbrali se boste okrog jaslic ali božičnega drevesca. Ni menda nikogar, ki bi na sveti večer ne čutil v sebi nekaj posebnega, skrivnostnega. Odrasli, mogoče že družinski oče ali matere, se ob tej priliki radi spominjajo svetih večerov, ki so jih praznovali v svojih mladih letih. Tisoč spominov je združenih z njimi. Naj vam, bralci ali bralke »Domovine«, tudi jaz po svoji skromnosti opišem nekaj svojih spominov na ona mlada leta.

Uro hoda od Lukovice po znani državni cesti na vzhodno stran je ob cesti raztrešena vas Krašnja, kjer sta bila rojena znana pisatelja Andrejčkov Jože in Podlimbarski. Kdor je že bil na Limbarski gori, bodisi kot romar ali turist, mu je znano, da je vas Krašnja ravno ob vznožju te gore.

V Krašnji se vršita letno po dva sejma: prvi ob sv. Ožbal'u, drugi pa ob sv. Tomažu, ki je farni patron.

Dneva sv. Tomaža sem težko pričakoval, kajti na ta dan sem šel z očetom vedno na sejem, kjer mi je oče, ki je sedaj že v grobu, kupil prtiček, pastirce, zlate pene in več vrst barvanega papirja, da sem si potem postavil jaslice.

Navadno sva odšla ta dan zgodaj zjutraj v Krašnjo. Ustavila sva se najprej pri znamenem »Barončku«, kjer je bila gostilna. Tam so mi oče kupili belega kruha, sami pa so spili malo žganja, da so pregnali mraz.

Po okrepčilu sva se podala običajno proti farni cerkvi, kjer sva bila pri sv. maši, nato pa na sejem. Moj dobri pokojni oče so me imeli zelo radi in mi nakupili vsega, kar sem si želel.

To so bili zame veseli dnevi, ko sem izrezaval pastirce in jih v kotu nad mizo postavljati na mahovito goro. Spodaj v sredini pod tem hribčkom pa sem postavil hlevček — »štalco«, vso prevlečeno z barvastim papirjem. Notri v hlevčku sem namestil Božje detece, njegovo Mater in sv. Jožefa ter v ozadju oslička k jaslim. Od stropa doli pa je visela lučica v zelenem steklu.

Na sveti večer, ko je zvonilo »Zdravo Marijo«, sva šla z očetom okrog hiše ter molila angelovo česčenje. Jaz sem nosil v kozarcu blagoslovljeno vodo in škropil s pušpanovo vejico po vseh kotih, oče pa so imeli na žerjavici kadilo in kadili, koder sem jaz škropil.

Po večerji smo sedli okrog tople peči in jaz sem prižgal lučico pred jaslicami. Običajno so prišli vasovat k nam tudi Flajšmanov oče. Dokler bom živ, se bom spominjal teh lepih svetih večerov.

Posebno mi bo ostala v spominu naslednja pripoved, ki so jo skoro vsaki svetli večer prepovedovali moj pokojni oče.

»Kakih petdeset let mora biti od tega,« tako so oče vselej začeli, »ko sem bil jaz še kot otrok v domači vasi. Naš sosed je bil Mošenk, ki je hodil vsako leto na sveti večer v ris. Hodil je na Borovi hrib, kjer je bilo križpotje, in stal tamkaj od 12. do 1. ure. Možiček je potem pripovedoval kaj vse je videl v risu. Tako na primer: Koliko mrličev boš odnesel iz domače vasi v prihodnjem letu, dalje vse požare v obližju in še več takega.

Nekega svetega večera pa je bil možiček radi te svoje navade skoro prišel ob življenje. Stal je na križpotu, držeč v rokah bla-

goslovljeno leskovko, s katero si je začrtal okrog sebe krog, in čakal. Kake pol ure je bilo vse tiho in mirno. Očaneček še ni videl nikakih prikazni. Kar naenkrat pa začuje po

hosti po škripajočem snegu prihajati nekaj. Mož postane pozoren in dela s šibo razna za to predpisana znamenja ter čaka.

Ker sta bila baš isto leto jasna noč in polni mesec, je očaneček kmalu zapazil, kako sta iz grmovja lezli dve pošasti proti njemu. Mošenk začne vrteti okrog sebe blagoslov-

ljeno šibo in srce mu burno bije. Pošasti prihajata vedno bliže... Ko ju je mogel razločiti, je videl, da sta to dva volka.

Če bi take zveri videl drugikrat, bi takoj zbežal, sedaj pa si je mislil, da sta to dva vruga v volčjih podobah, kar era bo pregnal z blagoslovljeno leskovko.

Kmalu pa se je uveril, da sta to resnični volčji zverini, kajti prav nič se nista zmenili za mahanje z blagoslovljeno šibo.

Mrzli pot je obilil moža, zbral je vse svoje moči in jo ubral nizdol po bregu v vas, ki je bila kakih 300 korakov nižje. Mož teče, volka pa za njim. Čutil je dobro, da ga je eden že grabil z gobcem zadaj za kožuh. Srečno je pridirjal k domači hiši. Ker so bila vrata zaprta, se zaleti z vso močjo v vrata, ki padejo po veži, on pa dalje v sobo.

Doma je bila le žena, drugi so odšli k polnočnici na Brdo. Seveda se je žena prestrašila ropota. Mož pa, ko je sobna vrata za seboj zaprl, je snel nabasano puško raz stene, odprl zopet oprezno vrata in ustrelil v vežo. Zadel je dobro. Ranjeni volk je divje zatulil in oddirjal za tovarišem skozi vežo v temni gozd.

Oče moj so po tej pripovedi, ki sem jo jaz vselej z grozo poslušal, nabasali pipo tobaka. Ko sta moj oče in Flajšmanov očaneček tako kadila pri topli peči, je kaj hitro potekal čas. Napočila je enajsta ura in odpravili smo se k polnočnici v našo brdsko cerkev.

Indijansko novo leto

Rdečkožna plemena v Ameriki izumirajo. Ko so udrli belokožci med nje, so jim prinesli žganje in nešteto drugih slabih evropskih razvad, ki so pričele preprosto prirodno ljudstvo uničevati.

Toda kljub neprestanemu prodiranju belokožcev so v notranjosti Amerike še posamezna indijanska plemena, ki so obdržala svoje stare šege in navade. Ti Indijanci še častijo svoje stare bogove in praznujejo svoje stare praznike na enak način kakor njihovi pradedi mogoče še pred več stoletji.

Tako proslavlja plemo Smoki vsako leto nekaj noveletni praznik, ki pa pade na poletje in se za to imenuje poletna svečanost, ki je združena z mnogimi ceremonijami. Glavni del teh slovesnosti tvorijo razni plesi, ki niso baš divji. Eden teh plesov naj bi predstavljal sanje brega moža o usvojitvi Amerike, kar izgleda celó nekoliko duhovito. Drugi ples pomeni prošnjo za dež in rodovitnost. Nadaljnji plesi pomenijo vsak nekaj drugega, vendar kakšne molitve in prošnje na bogove.

Svečanost otvori običajno eden svečnikov, ovit s lacami, in bobnarji spremljajo

plese maskiranih ter čudno našemljenih postav. Tudi žene in dekleta se udeležujejo teh svečanosti. Višek praznovanja pa obsodi v razdelitvi »ognjene vode«, to je ne baš močnega rženega žganja, s čemer se začne splošna zabava.

Svečenik odvarja svečanost s kačjim plesom.

Smola

O. Lavta Svegljo je prijela huda žeja, pa ni vedel, kako bi se spravil z doma v gostilno, da se ne bi njegova boljša polovica Uršula preveč razkačila. Ker mu ne pade nič pametnejšega v glavo, reče: «Moram iti malo v krčmo in če me do 10. ure ne bo domov, nikar ne čakaj name!»

Uršula: «Čakala ne bom, pač pa bom prišla po tebe...»

Tako je.

Učitelj v mestu je razlagal učencem, kaj je pastir, in poskusil je pojem pastirja vlti v glavičke takole: «Mislite si, da ste vi ovčice. No, kaj bi bil jaz potem?»

Otroci: «Velik koštrun!»

Zanimivosti

Otočje predpotopnih velikanskih kuščarjev

V Tihem morju se nahaja tako zvano Galapagoško otočje, ki šteje okrog 60 otokov in otočičev, na katerih je blizu 2000 ugaslih ognjenikov. Otočje je bilo odkrito pred kakimi 300 leti in je ostalo kljub vsem poizku-

šele meseca marca je obiskal otočje ameriški raziskovalec Beebe. V svojem nepoznaniju človeka in njegovih zvijač so tamošnje živali sprejele Beebeja in njegovo družbo brez vsakega strahu in skoro niso niti zbežale

znani po'ek in prinesel razen ptic tudi dvoživke, ribe in končno sesalce, so vladali na tem otočju plazilci skoro neomejeno. In niti zelo redke vrste ptic, niti tudi redke vrste rib ne spremenijo na vtisu, da se na tem pol pozabljenem kotu zemlje nadalje razvija doba plazilcev.

Na pravcate rajske razmere nas spominja s popisovanjem tega otočja Beebe: «Race so radovedno ogledovale prvič videnega človeka. galebi so mu sledili kot stalni spremnivalci, morski psi so le sem in tja pokazali nezadovoljnost napram vsiljivcem, pingvini so bili izredno prijazni, kragulji so sledili raziskovalcem na njih potu, majhni kuščarji so poskakovali preko kamenja in jemali muhe iz naših rok, a kar se tiče velikega morsklega legvana, je bilo napram njemu potrebno uporabljati samo malovojne zvijače. Ko sem ga prvič zagledal ter splezal po vseh štirih okoli skale proti njemu, sem najbrže postal v očeh velikanskega kuščarja takoj skromni morski lev; bližati sem se mu mogel celo na tako razdaljo, da sem ga lahko potipal po koži.

Ko je prilezel prvi tak črn morski legvan iz vode in izginil v globoki razpoklini skal, smo takoj nato videli drugega takega orjaka, ki je prihajal od druge strani in tekel preko neke skale. Beebe je mogel žival ravno še prijeti za rep. Potreboval je celih pet minut, da se je mogel z največjim naporom polastiti živali.

Kljub svoji precejšnji velikosti (1 m 20 cm) je ta ogromni kuščar neopasen in krotek. Kakor je podoba, živi večinoma na obrežju, kjer si išče hrano, zavetje in priliko za parjenje. Ne suša, ne kake druge vremenske spremembe, ne prisilijo te živali do daljših potovanj. Podzemeljsko skrivališče, ploščata skala in morska trava je vse, kar potrebuje ta žival za svoje srečno življenje. Ponoči prebije legvan v duplini, navadno vedno v eni in isti, ali pa globoko v razpoklinah ugaslih ognjenikov. Med osmo in deveto uro zjutraj, ko solnce vzhaja, spleza žival iz svojega počivališča in čaka na oseko, da se potem počasi približa obrežju, kjer se najde morske trave. Potem prebije čisto ves ostali dan na svoji ploščati skali. Ponoči je v luknji, podnevi pa se solnči na svoji skali, živi torej življenje brez boja, življenje, polno solnca in miru, kakor je malokateremu bitju usojeno.

Da ti predpotopni ostanki živali tudi brez hrane dolgo časa vzdrže, se je pokazalo, ko so se raziskovalci vračali nazaj v Ameriko, kajti živali, ki so jih vzeli s seboj za ameriški muzej, niso hoteli uživati nobene hrane, a so vendar še dva meseca potem bile precej čile.

Manjši krotek kot morski se je kazal suhozemski legvan, ki je prvemu zelo podoben, samo da je manjši. Teh živali je na otoku izredno mnogo.

Zanimivi so legvani vseh vrst posebno zato, ker najbolj spominjajo na mnoge, že davno izumrle živalske vrste. Zato se učenjaki izražajo, da so te živali zadnji ostanki prajživali.

Zverina v človeški podobi

V Hannovru na Nemškem se je zadnja dva tedna vršila sodna razprava, kakršne doslej ni poznala človeška zgodovina. Obravnavali so se zverinski zločini človeškega izročka Frica Haarmanna in njegovega pomagača Gransa. Zločini, ki so se pretresali, so tako strašni, da jih kar ne moremo podrobno navesti, a je tudi področje od časa do časa moralo izključevati občinstvo, da

Morski legvani

som naselitive doslej neobljudeno. Pred približno 90 leti je prebil na tem otočju angleški učenjak Darwin štiri tedne ter opazoval tamošnje živalstvo in rastlinstvo. Kakor pred njegovimi, tako tudi po njegovem posetu dolgo časa ni bilo nobenega človeka na o otočje,

pred njimi. Raziskovalcem se je zdelo, kakor da se nahajajo v raji Adamovem in Evinem.

Ker je Galapagoško otočje tako odročno človeštvu, da je tam živalstvo gotovo že tisočletja razvijalo na svoj način. Dočim je drugod razvoj živalstva zavzel svoj splošno

ne bi prišlo še do večjega pohujšanja, saj že o tistem, kar ve, razpravlja danes ves svet.

Fric Haarmann je človek svojevrstne pameti in je že pred leti bil kot slaboumen odpuščen od vojašnice. Zadnjih šest let je stanoval v Hannoveru v neki skriti podstrešni sobi in se pečal s prekupčevanjem starih oblačil. Znan je bil v svoji okolici po svojem nenaravnem nagnenju do moških. Njegov tovariš Grans ga je nekoč nagovoril, naj spravi k sebi na prenočevanje mladega fanta, naj ga ubije in tako Gransu preskrbi obleko. Haarmann je ubogal. Spravil je žrtev k sebi, jo zlorabil in ji ponoči v postelji pregriznil vrat. Zjutraj je mrliča slekel in ga začel razkosavati kakor mesar. Meso je shranil v lonec, kosti pa v vreči izročil Gransu, ki jih je vrgel v vodo in za to dobil nesrečnikovo obleko.

Zdaj pa Haarmannova krvoločnost kar ni pojenjala. Tekom šestih let je ta zverina v človeški podobi na enak način spravila s sveta 27 mladih ljudi, ki mu jih je Grans zvalil v podstrešno sobo. Kaj vse je Haarmann počenjal z mrtvim žrtevami, to se ne da povedati. Dovolj strašno je že dejstvo, da je Haarmann užival človeško meso in ga prodajal za nizko ceno tudi svojim sosedom. Bog vé, kako dolgo bi še ta zver uganjala svoja nečloveštva, da ni nedavno oče nekega nesrečnega fanta na policiji spoznal lobanjo svojega sina, ki so jo potegnili iz vode. Sum je tudi po drugih okoliščinah padel na Haarmanna in Gransa, nakar so oba zaprli.

Haarmann je začel kmalu priznavati svoje zločine, dočim je Grans marsikaj u-a-jil. Za razpravo je zavladalo napeto zanimanje po vsem svetu. Obenem pa je tekom obravnave rastlo tudi s'rašno ogorčenje in policija je morala biti stalno na oprezu, da ni ljudstvo samo obračunalo s Haarmannom. Tega se je krvolok tudi najbolj bal; najbrže iz strahu pred ljudsko sodbo ni hotel podrobneje izpovedati, kaj vse je počenjal s človeškim mesom, kako ga je užival in komu oddajal...

Po štirinajstdnevni obravnavi je prošli petek ob silni napetosti poslušalcev bila izrečena obsodba, s katero se Haarmann in Grans obsojata v smrt na vešalih. Oba sta sodbo sprejela brez razburjenja in posebno Haarmann želi, da bi bil čim prej obešen, pa da bi se to zgodilo na kakem velikem trgu ob prisotnosti tisočerega ljudstva. Zdaj je celo ponosen na svoje zločine in na svojo krvoločko slavo ter želi, da se mu na grob postavi spomenik z napisom: «Tukaj počiva največji morilec Haarmann!»

Lov na krokodile

Krokodili, katerih razne vrste žive v Indiji, Afriki, Ameriki in južni Aziji, dosežejo dolžino 5 do 10 metrov. Velikansko dolžino 10 metrov imajo le madagaški orjaški krokodili.

Vse vrste krokodilov se množe potom jajc, ki sličejo po velikosti in zunanosti gosjim jajcem. Samica znese tekom dveh dni tudi do 100 jajc. Na raznih mestih obrežja, nikdar v sipino, izkoplje 4 do 5 pol metra globokih jam, drugo poleg druge, in znese v vsako 20 do 25 jajc. Nato zasuje jame s pomočjo repa in zabriše vsako sled. Po štiridesetih dneh se izvale mladiči, ki začnejo dati od sebe kvakanju naših žab podobne glasove. Samica, ki na te glasove pazi, takoj prihiti in pomaga mladičem iz jame. Ako ne pride pravočasno, se mladiči, ki so najglob-

lje, zađušijo. Mladiči se znaajo izborno skrivati, kar jim je tudi potrebno, ker jih starejši krokodili radi napadejo in požrejo. Celo pred lastno materjo često niso varni. Zato je vedno videti skoro le enako velike živali skupaj, ker se le enako stare in enako velike živali ne napadajo.

Na mirnih bregovih se krokodili solnčijo v večjih skupinah po cele ure brez vsakega giba. Pri tem imajo svoje dolge rilce z ostrimi zobovi odprte. Majhne ptice, tako zvani «krokodilski čuvarji», iščejo dozdevno

brez strahu ostanke jedi, mrčes in pijavke med mogočnimi zobovi. Toda ptice so vedno pazljive in vsak najmanjši gib njihovega ogromnega gostitelja jih prežene iz območja opasnega žrela. Ni namreč resnično, da so krokodili hvaležni pticam zato, ker opravljajo to službo «čistilcev in čuvarjev». Ptice smejo biti v bližini le, dokler je orjaški gosti elj zaspalo brezbrženo.

Krokodili so v vodi izredno spretni in urni, zato je lov nanje neobičajno težak in opasen. Nemec Vollmberg, ki je potoval po Ameriki, zanimivo opisuje lov na krokodile v nekem jezeru Srednje Amerike. Iz njegovega opisa povzemamo v glavnih obrisih nastopno:

Z dvema Indijancema, slovitima lovcema na krokodile, sem se podal zgodaj zjutraj na lov. Indijanca sta imela pripravljen svoj kanu (enostaven čoln, izsekan iz enega debla)

in druge lovske potrebščine. Moral sem se sredi nenavadno ozkega čolna vreči na ploščata tla. Lovca sta sedla vsak na svoj konec in z obrazom naprej krepko in spretno vodila čoln po jezeru. Vreme je bilo mirno, ker le ob takem času je mogoče loviti krokodile.

Cez pol ure se je pokazalo pred nami na bleščeči vodni površini več črnih točk.

Bili so to krokodili, od katerih se vidijo, ako spijo v vodi, le nozdrvi, izbuljene oči in nekaj rogljev, ki jih ima žival po hrbtu. Opazil sem, da sta se spremljevalca zanimala zlasti za par debelejših točk.

Čoln je prispel v bližino kakšnih 15 m pred eno živali, ki se je tresla, obrnila glavo proti nam ter nato polagoma z glavo naprej izginila v vodi. Sedaj sta veslala moja tovariša z vsemi silami na mesto, kjer je izginil krokodil, potem pa je čoln sledil vodnim mehurjem, ki so označevali podvodni tek bežeče živali. Indijanece na prvem koncu je vodil čoln tako, da so vodni mehurji ostajali na njegovi desni strani. Potem je odložil veslo, vzel v desnino pol metra dolgo harpuno (sulico) s težko železno konico in v levico klopčič tanke vrvi, na katere koncu je bila harpuna privezana. In dočim je drugi lovec mirno in počasi vodil čoln, se je prvi previdno dvignil in pognal z vso močjo v težko harpuno navpično v vodo; kot cilj je bil vzel najprednejši vodni mehur. Potem pa je takoj sedel v čoln.

Uspeh je bil presenetljiv. Voda se je krvavordeče pobarvala in iz nje se je pognal krokodil s harpuno v hrbtu ter začel divje bti in gristi okrog sebe, pri čemer je moral čoln vzdržati več močnih udarcev krepkega repa. Drug harpune se je v tej borbi izgubil, toda železo, na katerem je bila vrv krepko privezana, je čvrsto tičalo v pljučih živali.

Končno je žival izprevidela, da z borbo ničesar ne doseže, in se je potopila. Sedaj je lovec vrv odvil in krokodil na vrvi je počasi vlekel čoln za seboj. Kmalu je prišla utrujena žival zope' na površje, nakar jo je lovec pritegnil k čolnu. Komaj pa se je konica njegovega rilca dotaknila čolna, je krokodil začel ponovno razbijati, zopet izginil v vodi ter vlekel čoln. Ko se je drugič popolnoma izmučen pokazal na površju, ga je lovec znova pritegnil k čolnu, mu vrgel okrog rilca vrv z zanjko ter pritegnil, da je

tako onemogočil živali uporabo strahovitega zobovja. Nato smo s čolnom izvlekli za seboj žival na suho. V mnogih primerih pa lovci žival prejemore, preden jo vedejo proč, in sicer s spretnim zabodom, ki mora zadeti hrbni mozeg za nastavkom lobanje, ker izgrešen zabod lahko postane usoden za lovca.

× **Tri tisoč let staro brinjevo drevo.** V državi Utah v Ameriki je bilo najdeno brinjevo drevo, ki je staro najmanj tri tisoč let. Znanstveniki trdijo, da je to najstarejše brinjevo drevo na svetu. Visoko je blizu 15 m.

× **Voda, stara 10 milijonov let.** Na poučnem potovanju po Južni Ameriki je našel upravitelj zemljelovnega oddelka muzeja v Cikagu, Farrington, rudo, v kateri se je nahajala zaprta popolnoma čista voda. Po njegovem preračunanju mora biti ta voda v rudi zaprta najmanj deset milijonov let.

× **Eksplodizija drevesa.** V Zedinjenih državah je žagal v gozdu neki posestnik drevo. Ko se je žaga zadirala v drevo, je prihajal iz drevesa sikajoči glas. Posestnik je takoj domneval, da mora to biti gorljivi plin, ki uhaja iz drevesa. Prižgal je vžigalico in nastala je eksplozija, ki je podrla na tla dva delavca. Eksplozija se je slišala več kilometrov daleč. Kakor se je moglo ugotoviti, je prihajal neznani plin iz zemlje v votlo drevo in ker drevo na deblu ni imelo nikake luknje, je plin ostajal v njem.

Končno je sok kislega zelja priporočljivo čistilo sredstvo za kovine. Ako so medeni predmeti umazani, jih položijo za malo časa v ta sok ter jih očisti potem s finim pepelom.

Kuhinjski nasveti

Da očistite belo blago, ki je postalo rumenkasto, ker je dolgo ležalo, ga izperite v milnici (žajfnici) ter ga nato posušite na soncu. To mu bo vrnilo belino.

Svoje čunje za posodo bi morali najmanj enkrat na dan izprati v vroči vodi in milu ter jih nato obesiti na prostem zraku. Prekuhati jih je treba najmanj enkrat na teden, da se odstranijo vse nečistosti.

Kadar je vaša pečenka preveč zapečena, jo nanovo segrejte s parjenjem.

Kuhinjski recepti

Pečenje gosi ali race. Oskubi in lepo osnaži gos. Potem ji odreži peroti in vrat, pa ne popolnoma, in jo nasoli. Nato zdrobi listič majarona, malo zelenega peteršilja in nekaj zrnc kumne. S tem podrgni gos znotraj. Če ni dosti debela, jo dobro prelakni s slanino, potem pa jo peci kakor navadno. Mlado gos peci pol do ene ure, staro pa dve uri. Ako je gos več kot eno leto stara, potem jo, preden jo pečeš, v kozici dobro prekriti nekaj časa pari. — Oskubi raco, pripravi, osoli in peci jo kakor gos. Če imaš mlado račko, tedaj jo pri pečenju polivaj s presnim maslom. Starejšo raco pa deni v kozico, dobro pokrij, jo nekaj časa pari, potem šele peci. Starejšo race so namreč precej trde in se pri dolgem pečenju preveč posuše.

Koštrunove zarezbrnice v smetanovi omaki. Vzemi potrebno količino zarezbrnic, jih razreži na kose, jih potolci in potresi s soljo ter poprom. Deni v ponev dobre masti, korenja, petršilja, zelene in šetraj. Za tem prideni zarezbrnice, prilij nekoliko jesiha in juhe ter pokrij in praži. Ko se mokrota posuši, potresi na zelen avo nekoliko moke, prilij malo smetane in juhe ter pusti, da še malo zavre. Deni zarezbrnice na krožnik, zmečkaj in precedi omako ter jo polij na meso.

Hitro jabolčno pogačo napraviš, ako med moko zdrobiš nekoliko sirovega masla z enim rumenjakom in z nekoliko smetane, ugneteš testo ter ga srednje anko zvaljaš na deski v podolgovati obliki. Nanj natreseš po sredi zribanih jabolč, malo sladkorja, malo orehov in z obeh strani zgrneš skupaj testo v ploščato štruko. Speci štruko bledorumenno, še toplo zroži na posušne koščke in potresi s sladkorjem. Jed je tem bolj okusna, čim bolj je hladna.

Pohane jabolčne rezine. Napravimo reko testo kakor za omlete iz moke, sladkorja in vina. Namesto vina vzamemo tudi laiko mleko. Jabolka olupimo in srežimo na tanke rezine, jih z vilicami pomakamo v testo in potem v vroči masti pohamo. Spohane posujemo s sladkorjem.

Dobra pečena jabolka pripraviš, ako sadove pri pečju izdolbeš ter napoli iš z medom. Jabolka speci potem kot navadno v pečici. Tako pečena jabolka so zelo okusna.

Svež goveji jezik kuhaj, da bo mehak. Kožica se mora lahko odločiti. Zreži ga na bolj debele kose. V kozico pa daj nekaj sirovega masla ali masi; ko je to vroče, prideni v kozico zrezane čebule, zribanega korenja, majarona, solj, popra, paradižnika in približno 12 cveb. To vse praži in precedi sok na jezik.

Hrenovke so jako okusne, ako jih razcepate na plošči ter servirate s sočivjem.

Za naše žene in dekleta

Kako obdržiš moža

V sedanji povojni dobi je število razporok po vsem svetu mnogo večje, kakor je bilo pred vojno. Posebno v Ameriki to zlo vedno bolj narašča in je v lanskem letu bilo v Zedinjenih državah število razporok za 11 ods. večje kakor v letu 1922. Podobno se opazuje tudi v mnogih evropskih državah. Kaj je temu vzrok? Poroke med premladimi ljudmi ali povojna pokvarjenost ali kaj drugega? Neka londonska pisateljica piše o tem vprašanju nastopno:

Razporokam so v največ primerih krive žene. Ako bi se vsaka omožena ženska držala zlatih pravil, ki bi jih morala uvaževati, da obdrži svojega moža, potem bi bilo nedvomno mnogo manj ločitev zakona.

Prvo pravilo je, da se mora žena napram možu pokazati vedno v čim najugodnejši luči glede svoje zunanosti. Naj ima v svojem gospodinjstvu še toliko posla, naj jo otroci in druge skrbi še tako zavzemajo, ona mora vedno svojega moža, kadar pride ta zvečer domov, sprejeti čedno oblečena ter z urejenimi lasmi. Če je potrebuje, naj vzame tudi puder na pomoč. Nič ne ubija ljubezni bolj kakor rdeč nos. Čeprav puder povzroča le umetno belino, je vendar to bolj nego hladno vplivajoča resnica rdečega nosu.

Potem mora žena tudi kazati najživahnejše zanimanje za posle svojega moža, akoravno se pri tem notranje še tako strašno dolgočasi. Vsak mož — čeprav mogoče tudi taji — najraje govori o tem, kar ga zapolnjuje, in žena, ki kot prava tovarišica posluša moža in mu svetuje, mu bo vedno ljubša. Redke so žene, ki se zavedajo tega, kako ljubo je možu soobčutje in kako je zakonec navezan na svojo ženo, od katere se smatra za razumljenega in upoštevanega.

Zadnje in mogoče najvažnejše pravilo pa je: žena si mora biti v svesti, da se izražanje ljubezni pri možu spreminja. Mož kot poročenec ne mara več dvoriti, temveč le v miru in udobnosti živeti s svojo ženo; in če ta od njega zahteva dvorjenje ter si domneva, da s prenehanjem izkazovanja majhnih pozornosti napram njej ugaša njegova ljubezen, napravlja možu s tem življenje prav težko. Dočim pomeni poljub za ženina mnogo več kakor za nevesto, je poročenemu možu manj kakor njegovji ženi. Ako se žena v navade svojega moža vživi, je lahko zasigurana, da ga bo obdržala in da si ne bo iskal utehe pri drugih ženskah.

Nedvomno ima angleška pisateljica v svojih navodilih, kako se naj ravnaajo žene napram možem, da si zavarujejo njihovo zvestobo, v glavnem prav, akoravno malo

pretirava in hoče nekoliko preveč podreiti ženo možu. Žena, ki po slovenskem pregovoru »podpira tri ogle pri hiši«, mora skrbeti, da bo dom vedno prijazen in prijeten, da bosta vladala v gospodinjstvu red in snaga, da bodo otroci čedni in umiti.

Ni menda moža, ki ga ne bi dirnilo neprijetno, ko s opi v stanovanje, pa mu prilete nasproti umazani in strgani otroci, a za ognjiščem ugleda svojo ženo kuštravo in zanemarieno, okrog nje pa leže po stoli in po tleh razmetane čunje in druge ropotije.

Ako žena, kadar mož zableva od nje red in snago, še ugovarja in se izgovarja, da se tega ali onega ni naučila, da nima časa, da je vseeno in tako dalje, pomeni to navadno ogenj v strehi. Tudi siromašna obitelj ima lahko red in snago v stanovanju. Milo in voda nista baš draga, a za red je potrebno več dobre volje nego časa, odnosno baš nered povzroča, da žena svoje delo vedno dolgo opravlja, ker nima nobene stvari na določenem mestu.

Matere, ki svojih hčerk ne naučijo reda in snage, jim dajo slabe dote. Najhujše zlo je, če je ženi zanikrnost prirojena. Ako v takih primerih ni mož popolnoma brezbrizen, mora po dolgih sporih priti do katastrofe, ki konča navadno z razporoko.

O k'islem zelju

Kislo zelje je jed, ki je enako priljubljena med reveži in bogatini. Iz zgodovine vemo, da so že pred davnimi stoletji poznali Nemci to okrepevalno jed kot pridatek k mesu. Ze v kuhinji Karla Velikega je slovelo kislo zelje. Na Bavarskem ga že od nekdaj radi uživajo poleg prekajenega mesa ali kuhane slanine. Iz Nemčije se je kislo zelje razširilo po ostalem svetu.

Danes se kislo zelje pripravlja na nešteto načinov. Največ se kuha kislo zelje z mnogo čebule, svinjsko ali gosjo mastjo y ne prego-sem prežganju, v sev. Nemčiji pa tudi brez prežganja in z malo količino čebule. Prav okusno napravi zelje, če se v njem skuha tudi kos preraščene odmiljene slanine ali svežega svinjskega mesa. Preka eno meso pa je bolj skuhati zase, ker je navadno hudo slano, ter ga potem priložiti zelju. V Madžarski začinjajo kislo zelje tudi s papriko in primešajo zelju, preden ga dajo na mizo, precej kisle smetane. Izvrsten okus dobi zelje tudi, če skuhaš v njem nekaj kockasto zrezanih kislastih jabolč.

Kot zdravilno sredstvo pa je kislo zelje menda še malo znano. Uživanje kislega zelja nekako čisti človeka, vpliva zdravilno na želodčno slabost in veliki meri krepi tvorjenje krvi.

Kdo je klerikalcem krščansko ljudstvo

(Dopis od meje.)

Ker klerikalni časopisi brez konca in kraja gobezdajo o dobrem krščanskem ljudstvu, pod katerim si mislijo le svoje klerikalne pristase, ne bo odveč, če malo osvetlimo to krščansko pravičnost klerikalnih ljudi. Ne mislimo tu vseh klerikalcev od prvega do zadnjega, ker so tudi med njimi poštenji in dobri ljudje, ki so ali zaslepljeni ali pa zaradi svoje nevednosti mešajo politiko in vero v en žakelj. Največ pa je med klerikalci takih, ki so to iz dobičkaželjnosti, da bi si na ta način pridobili čim večje premoženje, bodisi potem poštenim ali nepoštenim po om. To se je videlo brž po vojni, ko je najbujnejše cvetelo tihotapstvo. In med tihotapci so bili najspretnější ravno pristasi SLS; to je tisto dobro krščansko ljudstvo.

Kako misli to ljudstvo — namreč klerikalci — o poštenosti, izpričuje nastopni primer: v našem kraju je svetoval možak vaščanom: Kar kupujemo po prodajalnah in nič ne plačajmo! In ta mož je iz najhujše klerikalne vasi, iz katere skoro do zadnjega vsi volilci izpuščajo kroglice v klerikalno skrinjico. V dotični vasi so ljudje na videz hudo pobožni. Ta zunanja pobožnost je brez vsakega pravega notranjega verskega čuta in brez razumevanja ljubezni do bližnjega.

Vzrok je, žal, v prvi vrsti duhovščina, ker ta zredkimi izjemami ne gleda na notranost, temveč le na zunanost — privrženost klerikalni stranki in pokornost do njih v posvetnih zadevah. Česar ti ne zmorejo, pa doprinecijo še hujskajoči klerikalni časopisi, na deželi največ »Domoljub«. In to klerikalno »ljudstvo«, prežeto sovraštva do političnih nasprotnikov, do Srbov in Hrvatov, menuje duhovščina naše dobro krščansko ljudstvo. Bo dobro in krščansko, ko se bo oteslo klerikalnega jarma in postalo pravično napram političnim nasprotnikom ter nehalo sovražiti brate Srbe in Hrvate, ki so z nami sinovi enega velikega jugoslovenskega naroda.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Sveča pri Ptujski gori. Knjige, ki bi po ljudno opisovale sestavo človeškega telesa, nimamo. Le učne knjige za šole imajo to snov. Povprašajte v kaki knjigarni.

Prosveta

Maurice Leblanc: Tigrovi zobje. Iz francoščine prevzel F. J. o. Kojžalica »Jutras«, zvezek 7. Ljubljana 1924. Založilo »Jutras«. Cena broširani knjigi 30 Din, vezani 40 Din, poštnina 2 Din. »Tigrovi zobje« spada med najzanimivejše detektivske romane. Roman je napet, duhovit in pol velikih občudovanja vrednih dogodkov, ki se dogajajo zaradi podjedovanja dvestomilijonske dediščine. Kdor vzame knjigo v roke, je ne odloži prej, dokler je ni prečital. Roman je okrašen z lepo naslovno sliko. Naroča se pri upravi »Jutras« ali pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani.

Schönherr: Zemlja. Življenska komedija v treh dejanjih. Poslovenil M. Skrbinšek. Oder, zbirka gledaliških iger, 8. zvezek. V Ljubljani 1924. Založila Tiskovna zadruga. Cena broširani knjigi 15 Din, poštnina 75 par več. Schönherrjeva drama »Zemlja« je zajeta iz pristnega kmečkega življenja. Vršni se visoko v gorah v obližju ledenikov na posestvu 72 let starega Kremena, ki noče izročiti svoje posesti 46letnemu sinu Janezu, ki bi se rad oženil z očetovo dekle Rezo ter postal samostojen. Upanje se mu vzbudi, ko udari očeta konj, da začne hirati. Vedno ga je manj, vsak dan je slabši, tako da je končno sam prepričan, da ga »boče imeti zemlja«. Zato si da napraviti rakev, ki stoji odsej poleg njegove postelje, v kateri preleži vso zimo. Janez se pripravlja medtem, vedno pričakujoč očetovo

smrti, na ženitovanje. Pridno teše zibelko za otroka, ki se mu ima naroditi. Ko pa zapihajo prve pomladanske sape, tedaj prešine življenska sila tudi starega Kremena, da se mu obrne na bolje, razbije rakev in prekriža sinovo računo. Reza mora od hiše in se oženi z Lednim gruntarjem, Janez pa ostane še nadalje očetov hlapec. — Pisatelj je hotel v »Zemlji« pokazati kmečkega človeka v njegovi veliki ljubezni do zemlje in v hrepenenju po lastnem kosu zemlje. Ljubezen do lastne zemlje pride do najkrepkejšega izraza v starem Kremenu, hrepenenje po njej pa v Rezi in Katri. Janez po svoji naravi ni kmet, ker tega hrepenenja ne pozna. Njemu gre le za to, da postane samostojen in da si ustanovi lastno družino. — »Zemlja« je drama, polna učinkovitih scen. Našim diletantskim odrom bo izredno dobro došla in zato naj jo takoj naroči pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani.

Janko Kersnik: Agitator. Roman. »Prosveti in zabavi«, 8. zvezek. V Ljubljani 1924. Založila Tiskovna zadruga. Cena broširani knjigi 18 Din, vezani 23 Din, poštnina 1-25 Din. Nova izdaja Kersnikovega romana »Agitator« je izšla v jako primerni dobi. Pravkar vršče se vsi volilni borbami pred 40 leti, ko so se narodno zavedni Slovenci nahajali v najhujšem boju z nemškutarijo. »Agitator« podaja verno sliko takih volitev z vsemi mogočimi spletkami in čudnimi zvezami, s katerimi si pomaga do zmage nemškutar Meden, medtem ko narodni kandidat Hraš odstopi. Med politične boje je vpletena idealna ljubezen Korena, glavnega agitatorja narodne stranke, do Milice, hčerke graščaka Boleta, ki jo pa hočejo politični nasprotniki istotako razdreti in onemogočiti.

ZA MEHIN KRATEKAS

Trdo meso.

Gasper: »Čujte, natakari, to meso je tako trdo, da ga ne morem niti razrezati.«

Natakari: »Tako Vam prinesem ostrejši nož.«

Nima glavnika.

Učiteljica: »Nežica, zakaj si ti vedno nepočesana?«

Nežica: »Nimam glavnika, gospodična.«

Učiteljica: »Si ga pa izposodi od očeta.«

Nežica: »Ga tudi nima, ker je — plešast.«

Prvi pegoj.

Kunigunda: »Vaš Karlek ima torej talent za zdravnika?«

Genovefa: »Prav gotovo, saj piše že sedaj tako, da nihče ne more prebrati.«

Soberica.

Gospa: »Kdaj se je vrnil sinoči gospod iz kavarne, Mica?«

Mica: »Ne vem, milostiva; ko sem danes ob 6. uri vzela njegove čevlje pred vratmi, so bili še topli.«

Na sodišču.

Sodnik: »Priznajte, da ste okradli blagajno.«

Zlikovec: »Da, storil sem to, toda s tem sem hotel samo preprečiti, da bi je ne izropal blagajnik.«

V šoli.

Učitelj: »Jožek, povej mi kakšen stavek.«

Jožek: »Zrebiček teče.«

Učitelj: »Dobro. Sedaj mi pa reci to v velniku.«

Jožek: »Hi, žrebiček!«

Iz gledališča.

Režiser (igralcu): »Vi bi morali predstavljati mrtveca, a ste pri ležanju izgledali kakor kuhan rak.«

Igralec: »Kaj kuhan rak mar ni mrtvec?«

ČAJNA ROČKA

„popolni“

ZATO V VPORABI NAJCENEJŠI
IN OBENEM NAJFINEJŠI

Štirinožne živali.

Učitelj: »Janezek, ali veš za kakšno štirinožno žival?«

Janezek: »Krava.«

Učitelj: »Dobro. Povej še katero.«

Janezek: »Pes.«

Učitelj: »Prav lepo. Imenuj še eno.«

Janezek: »Hrošč.«

Učitelj: »Ne, hrošč ima šest nog.«

Janezek: »Nič ne de. Izdril mu bom dve in potem bo imel tudi samo štiri.«

A, tako.

Anžek plaka in mamica ga skrbno vpraša, kaj mu je.

Anžek: »Včeraj sem padel in se udaril.«

Mamica: »To je bilo včeraj in se vendar ne boš zato danes jokati!«

Anžek: »Mamica, saj te včeraj ni bilo doma.«

Dobre se je odrezala.

Zdravnik je zdravil starejšo gospo, ki je bila zelo sitna.

»Moj Bog.« je zavzdihnil zdravnik, »mlado Vas ne morem več napraviti.«

»Tega tudi ne zahtevam.« se odreže gospa, »toda zelo stara bi rada postala.«

Nerodnej.

Albanec Mehmed je ukradel židu Mojzesu velik bakren kotel. Ves nesrečen je bil Mojzes radi te tatvine, ki pa je končno tudi Mehmedu delala preglavice, kajti ni vedel, kako naj skrije ogromno posodo, da mu ne bodo prišli na sled.

Pa je sklenil Mehmed, kar se pri Albancih prav redkokdaj zgodi, da bo ponoči ukradeni kotel vrnil lastniku.

Se preden je to namero izvršil, je srečal Mojzesa, ki mu je bridko tožil, kakšno škodo mu je prizadel tat.

»Nikar ne žaluj.« je menil Mehmed, »prav gotovo ti bo tat vrnil ukradeni predmet. Kaj pa naj drugače počne z njim? Prodati ga ne more, ker je vsakomur znan, sam rabiš pa tudi ne, ker je prevelik.«

»Malo si pameten.« se je razjeklil Mojzes, »razbil ga bo v kose, ki jih bo prodal kot baker.«

Mehmed malo pomisli in reče: »Saj res, na to nisem niti mislil. Potem pa res ne boš več videl kotla.«

Slab zet.

A: «Priatelj, slabo se je omožila moja hči.»

B: «Zakaj?»

A: «Moj zet ne zna kvartati.»

B: «No, potem pa je to vendar izvrsten zet.»

A: «Kaj še. On ne zna kvartati, pa kljub temu kvarta cele noči.»

Dediščina.

Svetoslav: «Torej, Svetoslav, tvoja teta je umrla. Ali ti je kaj zapustila?»

Svetoslav: «Seveda. Dobil sem denar in njenega psa, da ga vzdržujem iz njene dediščine. Toda pes mi je čez dva dni poginil.»

Svetoslav: «Gotovo od žalosti za teto.»

Svetoslav: «O ne, pač pa od strahotina.»

Maščevanje.

Neki bogatin je povabil na obed razne goste, med njimi tudi svojega nečaka, mladega poročnika, ki je sedel koncem mize.

Sluga, ki je stregel, pa je pri razdeljevanju prve, druge in tretje jedi vsakokrat izpregledal poročnika.

Bogatin, ki je to opazil, je tiho poklical slugo k sebi in ga vprašal: «Kaj ni zadostovalo?»

Sluga: «Dosti je že bilo, toda jaz se moram maščevati, ker me je gospod poročnik, ko sem služil pri vojaki, nekoč dal zapreti ter me pustil stradati. Sedaj pa naj strada on!»

Pred sodiščem.

Zapisnikar: «Ali ste oženjeni?»

Obtoženec: «Hvala Bogu, že vdovec.»

Krščanski nauk.

Kmet je srečal na cesti župnika in ga vprašal:

«Ali še vedno trdiš, kar si včeraj v cerkvi govorili: Ako te kdo udari po desnem licu, mu nastavi še levo?»

«Jaz ne morem nič odvzeti in nič pridati.» odvrne župnik, «tako se bere v evangeliju.»

Kmet, ki je imel župnika že dolgo v žledcu, porabi zdaj priliko in udari pridigarja za uho. — Pop pa odvrne na to:

«Dobro! Stoji pa tudi pisano: Mera, s katero merite, vam bo enako odmerjena...» Rekši to, prisoli kmetu dve žarki zaušnici.

Jud Abraham, ki je slučajno šel mimo in videl ta prizor, povpraša:

«Kaj pa imata med seboj?»

«A nič, nič, brate!» odvrneta složno oba. «Krščanski nauk si razlagava!...»

Pokora.

Na fari v Mlakah je pasel ovčice mlad provizor. Pa pride k njegovi spovednici kmet in pové, da je v poslu petkrat jedel meso.

«Nesrečna grešna duša! To je tako velik greh, da ti ne morem dati odveze, preden se ne obrnem do škofa.»

Provizor se med tednom resnično poda k škofu in mu goreče razloži primer. Škof pa se sladko nasmeje:

«Sin, grešnik naj izmoli tri očenaše in pet Češčenih Marij, pa bo vse poravnano.»

Drugo nedeljo pride k mlademu dušnemu pastirju drug tak grešnik. Ta je pa samo trikrat jedel meso.

Zdaj je pa vestnemu duhovniku skoro odpovedala pamet. — Ni si vedel pomagati, končno pa je le uganil pravo in naročil grešniku:

«Poidi domov, jej še dvakrat ob postu meso, nato moli tri očenaše in pet Češčenih Marij, pa ti bo odpuščeno...»

O, kako prijetno! vzklikne vsakdo, kdor je enkrat poizkusil Elsa-mila v obliki steklenic. Fellerjeva Elsa-mila so prava mila lepote elegantni ženi, kakor tudi mila zdravja vsakemu pametnemu možu. Pri uporabi so jako štedljiva, radi tega porenj. Dobe se v 5 raznih vrstah (lilijino, glicerinsko, boraksovo, katanovo in mlo za britje). Za poizkus 5 kosov 52 Din, ako se pošlje denar v naprej, po povzetju za 62 Din pri lekarni Eugen V. Feller v Stubici Donji, Elsatrg 360, Hrvatska.

MALI OGLASI**Naprodaj radi preselitve**

lepo kmetsko posestvo, čisto v ravnem, z jako rodovitno zemljo. Pojasnila daje lastnik

Andrej Drobež

Cadreže pri St. Jerneju, p. Bela cerkev, Dolenjsko.

Ko bi mogli osebno z vami govoriti

bi vam lahko razjasnili, kako slabo storite, ako pri izbiranju mila niste oprezní in kako škodljiva so dostikrat slaba mila! Če želite strokovnjo izkušeno MILO LEPOTE IN ZDRAVJA, tedaj poizkusite eno od petih vrst FELLERJEVEGA ELSA MILA V OBLIKI STEKLENIC. Elsa-lilijino mlečno mlo. Elsa-glicerinsko. Elsa-boraksovo Elsa-katanovo in Elsa-milo za britje. Vsaka vrsta teh mil z zakonom zaščiteno znamko prijetno diši, je zelo štedljiva, se izvrstno peni, svežuje in ohranja kožo zdravo ter lepo. Ta mila so najboljša in najfinjša, kar se v milu sploh more dati.

ZA POIZKUŠNJO 5 kosov Elsa-mila v obliki steklenic z zavojnico in poštno 52 Din, toda le tedaj, če se denar pošlje v naprej, ker je poštnina po povzetju za 10 Din višja.

Naročila nasloviti na:

EUGEN V. FELLER, lekarnar
v Stubici Donji, Elsatrg 360, Hrvatska.

JOHAN
se dobi
v vseh specerijskih
prodajalnah

Lovci, gozdarji, delavci, priporočamo Vam, da si kupite

obleke,

pelerine, suknje, hlače, dežne plašče iz gume, vsakovrstno perilo po ujnižji ceni le pri konfekcijski industriji!

Drago Schwab, Ljubljana

Dvorni trg št. 3 (pod Narodno kavarno).

Največja zaloga vsakovrstnega blaga za moške in dečke. Zahtevajte vzorce!

Naročeno blago se razpošilja po poštne povzetju. V lastni režiji se izdelujejo usujeni (kožni) rekelci, hlače in čepice v črni, rjavi in sivi barvi.

Obleke po meri.

Kdor rad čita lepe povesti, naj naroči priljubljene romane „JUTRA“

Do sedaj so izšli sledeči:

JEAN DE LA HIRE:

Lucifer

Fantastičen roman v VI. delih. Cena Din 45.—, vezano Din 55.—, po pošti Din 2.— več.

FERRAL QUENDAS:

Veliki inkvizitor

Zgodovinski roman iz doba španske inkvizicije. Cena Din 30.—, po pošti Din 2.— več.

HARRY SHEFF: —

Hči papeža

Zgodovinski roman, ki popisuje krvoločnost in nepravno življenje papeža Aleksandra VI., o njegovca sina Cezarja in hčerke Lukrecije Borgije. Broširano Din 30.—, vezano Din 35.—, po pošti Din 2.— več.

CLAUDE FARRERE:

Gusarji

Zgodovinski roman iz življenja morskih roparjev v XVII. stoletju. Cena Din 20.—, po pošti Din 2.— več.

FR. HELLER: —

Blagajna velikega vojvode

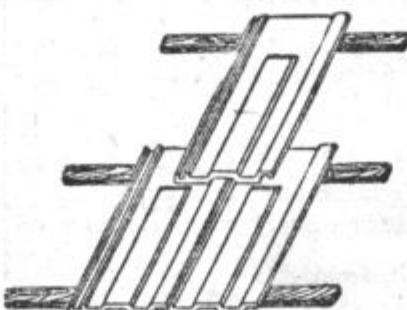
Roman. Cena Din 15.—, po pošti Din 2.— več.

FR. HELLER: —

Prigode gospoda Collina

Seljav detektivski roman iz velikega sveta. Cena Din 10.—, po pošti Din 2.— več.

Knjige se naročajo pri upravnistvu „Jutra“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

Miklošičeva c. 13

Najcenejše strešno kritje!

Združene opekarne, d. d. v Ljubljani

prej VIDIC-KNEZ, tovarne na Viču in Brdu

nudi v poljubni množici, takoj dobavno, najboljša proizvedene modele strešnikov, z eno ali dvema zareza, kakor tudi bobrovec (hiber) in

zidno opeko.

Na željo se pošljeta takoj popis in ponudba!